

IV

(Pranešimai)

EUROPOS SĄJUNGOS INSTITUCIJŲ IR ORGANŲ PRANEŠIMAI

KOMISIJA

VALSTYBĖS PAGALBOS APLINKOS APSAUGAI BENDRIJOS GAIRĖS

(Tekstas svarbus EEE)

(2008/C 82/01)

TURINYS

	Puslapis
1. Įvadas	4
1.1. Valstybės pagalbos politika ir Europos energetikos politika	4
1.2. Valstybės pagalbos politika ir aplinkos apsauga	4
1.3. Pagalbos aplinkos apsaugai pusiausvyros tyrimas	5
1.3.1. Valstybės pagalbos veiksmų planas – mažesnė ir tikslingesnė pagalba, pagalbos vertinimo pusiausvyros tyrimas	5
1.3.2. Gairėse nagrinėjamas bendro intereso tikslas	6
1.3.3. Tinkama priemonė	6
1.3.4. Pagalbos skatinamasis poveikis ir būtinumas	7
1.3.5. Pagalbos proporcingumas	7
1.3.6. Neigiamas pagalbos aplinkos apsaugai poveikis turi būti nedidelis, kad bendras pagalbos poveikis išliktų teigiamas	8
1.4. Pusiausvyros tyrimo vykdymas – teisinės prielaidos ir išsamesnio vertinimo poreikis	8
1.5. Šiose gairėse numatytų specialių priemonių pagrindimas	9
1.5.1. Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra	9
1.5.2. Pagalba naujoms transporto priemonėms, kurioms taikomi griežtesni standartai nei Bendrijos nustatyti arba kuriomis gerinama aplinkos apsauga, jeigu Bendrijos standartų nėra, įsigyti	9

	Puslapis
1.5.3. Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui.....	9
1.5.4. Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti.....	9
1.5.5. Pagalba energijos taupymui	9
1.5.6. Pagalba atsinaujinantiems energijos šaltiniams	10
1.5.7. Pagalba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai bei pagalba centralizuotam šildymui (CŠ)	10
1.5.8. Pagalba atliekų tvarkymui	11
1.5.9. Pagalba užterštomis teritorijoms atkurti.....	11
1.5.10. Pagalba įmonių perkėlimui.....	11
1.5.11. Pagalba taikant prekybos leidimais schemas	11
1.5.12. Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant.....	11
2. Taikymo sritis ir apibrėžtys	12
2.1. Gairių taikymo sritis	12
2.2. Apibrėžtys.....	13
3. Pagalbos suderinamumas pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalį	15
3.1. Pagalbos suderinamumas pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.....	15
3.1.1. Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra.....	15
3.1.2. Pagalba naujoms transporto priemonėms, kurioms taikomi griežtesni standartai nei Bendrijos nustatyti arba kuriomis gerinama aplinkos apsauga, jeigu Bendrijos standartų nėra, įsigyti	17
3.1.3. Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui.....	17
3.1.4. Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti.....	18
3.1.5. Pagalba energijos taupymui	18
3.1.5.1. Investicinė pagalba	18
3.1.5.2. Pagalba veiklai	18
3.1.6. Pagalba atsinaujinantiems energijos šaltiniams	19
3.1.6.1. Investicinė pagalba	19
3.1.6.2. Pagalba veiklai	19
3.1.7. Pagalba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai	20
3.1.7.1. Investicinė pagalba	20
3.1.7.2. Pagalba veiklai	20
3.1.8. Pagalba veiksmingu energijos naudojimu pagrįstam centralizuotam šildymui.....	21
3.1.9. Pagalba atliekų tvarkymui	21
3.1.10. Pagalba užterštomis teritorijoms atkurti.....	22
3.1.11. Pagalba įmonių perkėlimui.....	22
3.1.12. Pagalba taikant prekybos leidimais schemas	23

	Puslapis
3.2.	Skatinamasis pagalbos poveikis ir būtinumas..... 24
3.3.	Pagalbos suderinamumas pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą..... 24
4.	Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant 25
5.	Išsamiai vertinamos pagalbos suderinamumas 26
5.1.	Išsamiai vertinamos priemonės 26
5.2.	Konkrečių atvejų ekonominio vertinimo kriterijai..... 27
5.2.1.	Teigiamas pagalbos poveikis 27
5.2.1.1.	Rinkos nepakankamumas 27
5.2.1.2.	Tinkama priemonė 27
5.2.1.3.	Skatinamasis pagalbos poveikis ir būtinumas..... 27
5.2.1.4.	Pagalbos proporcingumas 28
5.2.2.	Konkurencijos ir prekybos iškraipymo tyrimas..... 28
5.2.2.1.	Veiklumo paskatos ir (arba) išstūmimo poveikis 29
5.2.2.2.	Neveiksmingai veikiančių įmonių palaikymas 29
5.2.2.3.	Įtaka rinkoje ir (arba) šalinimo praktika 30
5.2.2.4.	Poveikis prekybai ir įmonių vietai 30
5.2.3.	Pusiausvyros nustatymas ir sprendimas..... 30
6.	Kumuliacija 31
7.	Baigiamosios nuostatos 31
7.1.	Metinės ataskaitos 31
7.2.	Skaidrumas 31
7.3.	Stebėseną ir vertinimas 31
7.4.	Tinkamos priemonės..... 32
7.5.	Taikymas, galiojimas ir peržiūrėjimas..... 32

1. ĮVADAS

1.1. Valstybės pagalbos politika ir Europos energetikos politika

- (1) 2007 m. pavasarį Europos Vadovų Taryba pakvietė valstybes nares ir ES institucijas imtis tolesnių veiksmų tvariai integruotai Europos klimato ir energetikos politikai plėtoti. Taryba, be kita ko, nurodė: „Kadangi energijos gamyba ir naudojimas yra pagrindiniai šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo šaltiniai, šiam tikslui pasiekti reikia integruoto požiūrio į klimato ir energetikos politiką. Integracija turėtų būti užtikrinama viena kitą papildančiomis priemonėmis. Atsižvelgiant į tai, Europos energetikos politika (toliau – EEP), kurioje visokeriopa atsižvelgiama į valstybių narių pasirinktą energetikos struktūrą ir suverenas teises į pirminius energijos išteklius ir kuri grindžiama valstybių narių solidarumu, bus siekiama šių trijų tikslų:

- didinti tiekimo patikimumą;
- užtikrinti Europos ekonomikos konkurencingumą ir nebrangios energijos tiekimą;
- skatinti aplinkosauginį tvarumą ir kovoti su klimato kaita.“

- (2) Europos Vadovų Taryba parėmė išsamų 2007–2009 m. energetikos veiksmų planą, tapusį šios Europos energetikos politikos kūrimo pagrindu, ir paragino pirmiausia Komisiją, kuo greičiau pateikti pasiūlymus, kurių prašoma veiksmų plane. Vienas iš šių pasiūlymų – peržiūrėti Bendrijos rekomendacijas dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai.

- (3) Europos Vadovų Taryba tvirtai ir nepriklausomai Europos Sąjungai įsipareigojo iki 2020 m. užtikrinti išmetamų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekių sumažinimą bent 20 % palyginti su 1990 m. Be to, ji pabrėžė, poreikį didinti energijos efektyvumą ES, kad būtų pasiektas tikslas sutautyti 20 % ES suvartojamos energijos palyginti su 2020 m. prognozėmis; taip pat ji numatė privalomą tikslą, kad iki 2020 m. atsinaujinančioji energija sudarytų 20 % visos ES sunaudojamos energijos, o kiekvienoje valstybėje narėje sunaudojamo biokuro dalis 2020 m. sudarytų mažiausiai 10 % viso ES transporto suvartojamo benzino ir dyzelino kiekio.

- (4) Šios naujosios gairės yra viena iš priemonių veiksmų planui ir Europos Vadovų Tarybos nustatytų su energija bei klimato kaita susijusių tikslų aplinkos apsaugos aspektams įgyvendinti.

1.2. Valstybės pagalbos politika ir aplinkos apsauga

- (5) Dokumente „Valstybės pagalbos veiksmų planas – mažesnė ir tikslingesnė valstybės pagalba: 2005–2009 m. valstybės pagalbos reformos programa“⁽¹⁾ (toliau – Valstybės

pagalbos veiksmų planas) Komisija pažymėjo, kad kartais valstybės pagalbos priemonės gali būti veiksmingos siekiant bendro intereso tikslų. Tam tikromis sąlygomis valstybės pagalba galima spręsti rinkos nepakankamumo problemas ir taip pagerinti rinkų veikimą ir padidinti konkurencingumą. Jos taip pat gali būti padėti remti tvarią plėtrą, o ne tik panaikinti rinkos nepakankamumą⁽²⁾. Valstybės pagalbos veiksmų plane taip pat pažymima, kad, veiksmingai naudojant išteklius ir išnaudojant naujas investicijas, aplinkos apsauga gali būti prisidedama prie naujovių diegimo, naujų rinkų kūrimo ir konkurencingumo didinimo. Tam tikromis sąlygomis valstybės pagalba galima padėti įgyvendinti šiuos tikslus ir taip prisidėti prie pagrindinių Lisabonos strategijoje numatytų tvaraus augimo ir darbo vietų kūrimo tikslų įgyvendinimo. 2002 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1600/2002/EB, nustatančiame šeštąją Bendrijos aplinkosaugos veiksmų programą⁽³⁾ (toliau – Šeštoji aplinkosaugos veiksmų programa), nustatytos prioritetinės sritys, kuriose reikia imtis veiksmų aplinkos apsaugai užtikrinti⁽⁴⁾.

- (6) Pagrindinis valstybės pagalbos kontrolės aplinkos apsaugos srityje tikslas – taikant valstybės pagalbos priemones užtikrinti geresnę aplinkos apsaugą, negu ji būtų be pagalbos, ir užtikrinti, kad teigiamas pagalbos poveikis atsvėrtų jos neigiamą konkurencijos iškraipymo poveikį (pavyzdžiui, vadovaujantis EB sutarties 174 straipsnyje nustatyto principu „teršėjas moka“ (toliau – PTM).

- (7) Ekonominė veikla gali pakenkti aplinkai ypač dėl taršos. Tam tikrais atvejais be valstybės įsikišimo įmonės gali vengti padengti visą dėl jų veiksmų atsiradusią žalą aplinkai. Todėl rinka nėra pajėgi veiksmingai paskirstyti išteklių, nes gamintojas į (neigiamus) išorinius gamybos padarinius neatsižvelgia, o juos patiria visa visuomenė.

- (8) Pagal PTM šiuos neigiamus išorinius padarinius galima įveikti, užtikrinant, kad teršėjas moka už savo sukeltą taršą, t. y. jeigu jis įtraukia visas aplinkos apsaugos išlaidas į savo sąnaudas. Taip siekiama, kad (įmonės patiriamomis) privačios išlaidos būtų atspindėtų realias ekonominės veiklos socialines išlaidas. Taigi visiškai įgyvendinus PTM, būtų išspręsta rinkos nepakankamumo problema. PTM galima įgyvendinti nustatant privalomus aplinkos apsaugos standartus arba rinkos priemones⁽⁵⁾. Pagal kai kurias iš rinkos priemonių valstybės pagalbą galima teikti visoms arba keletui įmonių, kurioms taikomos šios priemonės.

⁽²⁾ Žr. Valstybės pagalbos veiksmų plano 10 punktą.

⁽³⁾ OL L 242, 2002 9 10, p. 1.

⁽⁴⁾ Prioritetinės sritys: klimato kaita, gamta bei biologinė įvairovė, aplinkos apsauga bei sveikata ir gamtiniai ištekliai bei atliekos. Šios gairės netaikomos su sveikata susijusiems klausimams.

⁽⁵⁾ Dėl rinkos priemonių, žr. 2007 m. kovo 28 d. Žaliąją knygą dėl rinkos priemonių, taikomų aplinkosaugos ir susijusiais politikos tikslais (COM(2007) 140 galutinis).

⁽¹⁾ COM(2005) 107 galutinis.

- (9) Nors šiuo metu PTM taikomas ribotai, šis reguliavimo trūkumas neturėtų kliudyti valstybėms narėms nustatyti griežtesnius aplinkos apsaugos reikalavimus nei Bendrijos nustatyti ir kuo labiau mažinti neigiamus išorinius padarinius.
- (10) Siekdamas gerinti aplinkos apsaugą valstybės narės gali norėti pasinaudoti valstybės pagalba individualiai (*įmonių lygiu*) skatindamos aplinkos apsaugą gerinti labiau, nei reikalaujama pagal Bendrijos standartus, arba gerinti aplinkos apsaugą kai Bendrijos standartų nėra. Be to, valstybės narės gali nustatyti griežtesnius nacionalinius standartus arba didesnius aplinkos mokesčius, nei reikalaujama Bendrijos teisės aktuose, arba jos gali taikyti aplinkos apsaugos mokesčius PTM įgyvendinti vienašališkai, kai Bendrijos teisės aktų nėra.
- (11) Komisijos nuomone, norint pasiekti Valstybės pagalbos veiksmų plane nustatytus tikslus, pirmiausia – užtikrinti, kad pagalba būtų tikslingesnė, grindžiama geresne ekonomine analize ir kad būtų taikomos veiksmingesnės procedūros, būtina pataisyti Rekomendacijas dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai. Be to, Komisija mano, kad būtina atsižvelgti į aplinkos politikos pokyčius ir aplinkos apsaugos technologijų pažangą bei remiantis patirtimi pakeisti taisykles.
- (12) Vertindama pagalbą aplinkos apsaugai Komisija taikys šias gaires taip didindama savo sprendimų prėmimo proceso teisinį tikrumą bei skaidrumą. Pagalbos aplinkos apsaugai pagrindumas pirmiausia bus vertinamas pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą. Šios gairės pakeičia 2001 m. įsigaliojusias Bendrijos rekomendacijas dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ⁽⁶⁾.
- (13) Gairės nustatomos dvejopo tipo vertinimui: standartiniam priemonių, kurias sudaranti pagalba neviršija tam tikro dydžio arba kai pagalba teikiama įrenginiams, kurių pajėgumai neviršija tam tikro dydžio, vertinimui (3 skyrius), ir išsamiam priemonių, kurias sudaranti pagalba viršija tą dydį arba kai pagalba teikiama įrenginiams, kurių pajėgumai viršija tą dydį, taip pat kai pagalba teikiama naujoms atsinaujinančią energiją gaminančioms įėjainėms, jeigu pagalbos dydis paremtas nepatirtų išorinių išlaidų apskaičiavimu, vertinimui (5 skyrius).
- (14) Šios gairės bus taikomos visoms priemonėms, apie kurias pranešta Komisijai (nesvarbu, ar dėl to, kad tokia priemonė netaikomas bendrosios išimties reglamentas (toliau – BIR) ar dėl BIR nustatytos pareigos pranešti apie pagalbą atskirai, ar dėl to, kad susijusi valstybė narė nusprendžia pranešti apie priemonę, kuriai iš principo pagal BIR galėtų būti taikoma išimtis), taip pat vertinant kiekvieną pagalbos, apie kurią nebuvo pranešta, atvejį po šių gairių paskelbimo.

1.3. Pagalbos aplinkos apsaugai pusiausvyros tyrimas

- 1.3.1. *Valstybės pagalbos veiksmų planas – mažesnė ir tikslingesnė pagalba, pagalbos vertinimo pusiausvyros tyrimas*
- (15) Valstybės pagalbos veiksmų plane Komisija pareiškė, kad „siekdama kiek įmanoma labiau prisidėti prie atnaujintos Lisabonos strategijos augimo ir darbo vietų labui, Komisija prireikus stiprins valstybės pagalbos įvertinimo ekonominį metodą. Ekonominis metodas – priemonė, padedanti labiau sutelkti ir tikslingiau taikyti valstybės pagalbą įgyvendinant atnaujintos Lisabonos strategijos tikslus.“
- (16) Vertindama, ar valstybės pagalbos priemonė gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka, Komisija lygina teigiamą valstybės pagalbos priemonės poveikį siekiant bendro intereso tikslo ir galimą neigiamą šalutinį poveikį, pavyzdžiui, prekybos ir konkurencijos iškraipymą. Valstybės pagalbos veiksmų plane, parengtame remiantis dabartine praktika, tokiame palyginimui atlikti buvo pasiūlytas formalus metodas, vadinamasis „pusiausvyros tyrimas“ ⁽⁷⁾. Pusiausvyros tyrimas taikomas trimis etapais: pirmuosiuose dviejuose etapuose siekiama įvertinti teigiamą valstybės pagalbos poveikį, o trečiajame etape vertinamas neigiamas poveikis ir teigiamo bei neigiamo poveikių pusiausvyra. Pusiausvyros tyrimas išdėstomas taip:
- 1) Ar pagalbos priemone siekiama aiškiai apibrėžto bendro intereso tikslo (pavyzdžiui, augimo, užimtumo, sanglaudos, aplinkos apsaugos, energijos saugumo)? Šiose gairėse pagrindinis bendro intereso tikslas – aplinkos apsauga.
 - 2) Ar pagalba yra tinkamai suplanuota, kad būtų pasiektas bendro intereso tikslas, t. y. ar siūloma pagalba siekiama spręsti rinkos nepakankamumo problemą arba pasiekti kitą tikslą?
 - a) ar valstybės pagalba yra tinkama politikos priemonė?
 - b) ar valstybės pagalba yra skatinamojo pobūdžio, t. y. ar ši pagalba keičia įmonių elgesį?
 - c) ar pagalbos priemonė proporcinga, t. y. ar toks pats elgesio pokytis atsirastų dėl mažesnės pagalbos?
 - 3) Ar konkurencijos iškraipymai ir poveikis prekybai pakankamai nedideli, kad bendra pusiausvyra būtų teigiama?

⁽⁶⁾ OL C 37, 2001 2 3, p. 3.

⁽⁷⁾ Žr. Valstybės pagalbos veiksmų plano 11 ir 20 punktus, išsamiau nagrinėtus Komunikate dėl naujovių diegimo (COM(2005) 436 galutinis, 2005 9 21).

- (17) Šis pusiausvyros tyrimas taikomas rengiant valstybės pagalbos taisykles ir vertinant valstybės pagalbos teikimo atvejus.

1.3.2. Gairėse nagrinėjamas bendro intereso tikslas

- (18) Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnio pirmoje įtraukoje nustatyta, kad tvari plėtra yra vienas Europos Sąjungos tikslų. Ji turėtų remtis ekonomikos klestėjimu, socialine sanglauda ir aukštu aplinkos apsaugos lygiu. Taigi skatinti aplinkos apsaugą yra reikšmingas bendro intereso tikslas. Be to, EB sutarties 6 straipsnyje numatyta, kad nustatant ir įgyvendinant visas Bendrijos politikos kryptis, turi būti atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus, o EB sutarties 174 straipsnio 2 dalyje teigiama, kad aplinkos apsauga turi būti grindžiama atsargumo principu, principu, pagal kurį reikia imtis prevencinių veiksmų, principais, kad teršiant ⁽⁸⁾ aplinką padaryta žala pirmiausia būtų atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, ir principu „teršėjas moka“.
- (19) Šiomis gairėmis nustatomos leidimo teikti valstybės pagalbą, skirtą rinkos nepakankamumo, dėl kurio mažėja aplinkos apsaugos lygis, problemai spręsti, sąlygos.
- (20) Dažniausiai rinkos nepakankamumo problema aplinkos apsaugos srityje yra susijusi su neigiamais išoriniais padariniais. Naudos siekiančios įmonės, nei sprendamos dėl konkrečios gamybos technologijos, nei dėl gamybos lygio, neturi paskatos atsižvelgti į dėl gamybos atsiradusius neigiamus išorinius padarinius. Kitaip tariant, įmonės patiriamos gamybos sąnaudos yra mažesnės nei visuomenės patiriamos išlaidos. Todėl įmonės neturi paskatos mažinti savo sukeltą taršą arba taikyti individualias aplinkos apsaugos priemones.
- (21) Šiuos rinkos nepakankamumo sunkumus patiriančios vyriausybės, siekdamos užtikrinti, kad būtų paisoma dėl gamybos atsiradusių neigiamų išorinių padarinių, dažniausiai tam taiko įvairias reguliavimo priemones. Taikant standartus, mokesčius, ekonomines ir kitas reguliavimo priemones, teršiančios įmonės pagal PTM turi padengti visuomenės dėl taršos patiriamus nuostolius. Įtraukiant šiuos neigiamus išorinius padarinius į savo sąnaudas atitinkamai padidės įmonės privačios išlaidos, taigi sumažės jos pajamos. Be to, kadangi įvairiose pramonės šakose ir įmonėse tarša yra nevienoda, aplinkai palankių reguliavimo priemonių sąnaudos yra diferencijuojamos, ir tai taikoma

ne tik įmonėms, bet ir valstybėms narėms. Valstybės narės taip pat gali skirtingai suvokti aukštų aplinkos apsaugos tikslų nustatymo poreikį.

- (22) Nenustačius Bendrijos standartų ir rinkos priemonių, visiškai atitinkančių PTM lygmenį (reguliavimo nepakankamumas), valstybės narės gali vienašališkai nuspręsti siekti geresnės aplinkos apsaugos. Tačiau dėl to jų teritorijoje veikiančios įmonės gali patirti papildomų išlaidų. Dėl šios priežasties, be reguliavimo priemonių, kaip paskatą siekti geresnės aplinkos apsaugos valstybės narės gali teikti valstybės pagalbą. Jos gali tai daryti dviem būdais:

— **teikdamos individualias paskatas mažinti taršą ir kitą neigiamą poveikį aplinkai:** pirma, valstybės narės gali suteikti individualaus lygmens (įmonių lygmens) paskatas taikyti griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti. Šiuo atveju pagalbos gavėjas mažina taršą ne todėl, kad turi padengti tokios taršos padarytą žalą, bet todėl, kad jis gauna pagalbą savo elgesiui keisti. Šiuo atveju valstybės pagalbos tikslas – tiesiogiai spręsti rinkos nepakankamumo problemą, susijusią su neigiamais taršos padariniais;

— **teikdamos paskatas diegti griežtesnes nacionalines aplinkos apsaugos reguliavimo priemones nei Bendrijos standartai:** antra, valstybės narės gali nustatyti nacionalines reguliavimo priemones, kurių reikalavimai būtų griežtesni nei Bendrijos standartai. Tačiau dėl šių priemonių kai kurios įmonės gali patirti papildomų išlaidų, todėl gali sumažėti atitinkamų įmonių konkurencingumas. Be to, šios išlaidos gali būti ne visiems vienodos, nes skiriasi įmonių dydis, rinkoje užimama padėtis, taikomos technologijos, taip pat dėl kitų ypatumų. Šiuo atveju valstybės pagalba gali būti reikalinga, kad būtų sumažinta įmonių, kurias minėtos reguliavimo priemonės paveikė labiausiai, našta ir taip būtų sudaryta galimybė valstybėms narėms priimti nacionalines aplinkos apsaugos reguliavimo priemones, kurių reikalavimai griežtesni nei Bendrijos standartų.

1.3.3. Tinkama priemonė

- (23) Kad būtų užtikrinta geresnė aplinkos apsauga, tam tikrą vaidmenį turėtų atlikti vyriausybė. Siekiant aplinkos apsaugos tikslų svarbiausia yra reguliavimas ir rinkos priemonės. Svarbus vaidmuo gali tekti ir neprivalomoms priemonėms, pavyzdžiui, savanoriškiems ekologiniams ženklams arba aplinkai palankių technologijų sklaidai. Nustatyti tinkamiausią politikos priemonių rinkinį gali būti sudėtinga, tačiau rinkos nepakankamumo problemos arba politiniai tikslai savaime nepateisina valstybės pagalbos naudojimo.

⁽⁸⁾ Taršą gali sudaryti tokie veiksmų: cheminių teršalų išleidimas į aplinką arba, pavyzdžiui, fizinis vandens pakeitimas, dėl ko gali būti sutrikdytos ekosistemos, arba veiksmų, darantys neigiamą poveikį vandens išteklių būklei.

(24) Remiantis PTM teršėjas turėtų padengti visą savo sukeltos taršos padarytą žalą, įskaitant netiesiogines visuomenės patiriamas išlaidas. Šiuo tikslu aplinkos apsaugos reguliavimas gali būti naudinga teršėjo prievolių didinimo priemonė. PTM paisymas teoriškai užtikrina, kad su neigiamais išoriniais padariniais susijusi rinkos nepakankamumo problema bus išspręsta. Todėl, visiškai įgyvendinus PTM, tolesnio vyriausybės kišimosi užtikrinant rinkos veiksmingumą nebereikėtų. PTM lieka pagrindine taisykle, o valstybės pagalba – antrąja geriausia išeitimi. Valstybės pagalbos naudojimas, palyginti su PTM taikymu, atleistų teršėją nuo prievolės padengti savo sukeltos taršos padarytą žalą. Todėl tokiais atvejais valstybės pagalba negali būti tinkama priemonė.

(25) Tačiau, visų pirma dėl nepakankamo PTM įgyvendinimo, esamas aplinkos apsaugos lygis dažnai laikomas nepatenkinamu dėl šių priežasčių:

a) pirma, taršos padarytą žalą tiksliai nustatyti sunku. Apskaičiuoti papildomą visų gamybos rūšių žalą visuomenei techniškai sudėtinga, o kartais gali būti neveiksminga atsižvelgti į tai, kad įvairūs gamintojai teršia nevienodai, jeigu susijusios administracinės išlaidos yra labai didelės. Įtakos taip pat turi skirtingas jautrumas vartotojų kainų pokyčiams (kainų elastingumas). Be to, atskiri žmonės ir atskiros visuomenės taršos daromą žalą vertina skirtingai, atsižvelgdami į visuomenės prioritetus, pavyzdžiui, susijusius su dabartinių politikos priemonių poveikiu ateities kartoms. Be to, ne visą žalą galima aiškiai išreikšti pinigais, pavyzdžiui, trumpesnį gyvenimo trukmę ar žalą aplinkai. Todėl taršos daromos žalos apskaičiavimas visada bus susijęs su tam tikru neapibrėžtumu;

b) antra, staigus įvairių (pramonės) gaminių kainų pakilimas, susijęs su išlaidų dėl tarša padarytos žalos įtraukimu į savo sąnaudas, gali turėti išorinį poveikį ir pažeisti ekonomikos pusiausvyrą. Todėl vyriausybės gali nuspręsti, kad pakeitimus, susijusius su visišku tarša daromos žalos priskyrimu tam tikriems gamybos procesams, geriau daryti nuosaikiai.

(26) Esant tokiam nepakankamam aplinkos apsaugos lygiui, valstybės pagalba, nors ir neišspręsdama visų pirmiau minėtų problemų, gali būti paskata įmonėms vykdyti neprištinomą veiklą arba atlikti neprivalomas investicijas, kurių kitu atveju pelno siekiančios bendrovės nesiimtų. Be to,

valstybės pagalba gali būti tinkama priemonė sudaryti sąlygas valstybėms narėms nustatyti nacionalines aplinkos apsaugos reguliavimo priemones, kurių reikalavimai griežtesni nei Bendrijos standartų, mažinant labiausiai šiomis reguliavimo priemonėmis paveiktų įmonių naštą ir taip sudarant sąlygas reguliavimo priemonėms įgyvendinti.

1.3.4. Pagalbos skatinamasis poveikis ir būtinumas

(27) Valstybės pagalba aplinkos apsaugai turi pakeisti pagalbos gavėjo elgesį taip, kad aplinkos apsauga būtų geresnė, palyginti su ta, kokia ji būtų, jeigu pagalba nebūtų teikiama. Tačiau dėl investicijų, kuriomis pagerinama aplinkos apsauga, taip pat gali padidėti pajamos ⁽⁹⁾ ir (arba) sumažėti išlaidos ⁽¹⁰⁾, taigi pačios investicijos gali būti ekonomiškai patrauklios. Todėl reikia patikrinti, ar susijusios investicijos nebūtų atliktos, jeigu valstybės pagalba nebūtų teikiama.

(28) Tuo siekiama įsitikinti, kad pagalbos negavusios įmonės nesiimtų tokios pačios veiklos dėl jos teikiamos naudos. Skatinamasis poveikis nustatomas atlikus priešingosios padėties tyrimą, pagal kurį lyginami numatomos veiklos lygiai teikiant pagalbą ir jos neteikiant. Tikslus priešingosios padėties parinkimas yra pagrindinis valstybės pagalbos skatinamojo poveikio buvimo arba nebuvimo nustatymo veiksnys. Be to, jis labai svarbus apskaičiuojant papildomas investicijas arba gamybos sąnaudas, patirtas siekiant užtikrinti geresnę aplinkos apsaugą.

(29) Kad būtų laikomasi privalomų Bendrijos standartų, gali reikėti investicijų. Kadangi įmonė vis tiek turės laikytis šių standartų, valstybės pagalba, teikiama, kad būtų laikomasi jau galiojančių privalomų Bendrijos standartų, negali būti pateisinama.

1.3.5. Pagalbos proporcingumas

(30) Pagalba laikoma proporcinga tik tuo atveju, jeigu to paties rezultato negalima būtų pasiekti teikiant mažesnę pagalbą. Be to, proporcingumas taip pat gali priklausyti nuo priemonės atrankumo dydžio.

(31) Pirmiausia, pagalbos dydis turi būti ne didesnis, nei reikia reikiamam aplinkos apsaugos tikslui pasiekti. Todėl investicinės pagalbos reikalavimus atitinkančios sąnaudos grindžiamos papildomų (grynųjų) išlaidų, būtinų aplinkos apsaugos tikslams pasiekti, sąvoka. Ši sąvoka reiškia, kad, siekiant nustatyti, kiek pagalbos galima teikti, bet kokią įmonei investicijų teikiamą ekonominę naudą reikia iš esmės atimti iš papildomų investicinių išlaidų.

⁽⁹⁾ Dėl aplinkai palankesnės gamybos gali atsirasti, pavyzdžiui, daugiau galimybių perdirbti atliekas, taip sukuriant papildomų pajamų. Taip pat gali būti įmanoma padidinti kainą arba gaminių, kurie suvokiami kaip labiau aplinkai palankūs, taigi ir labiau patrauklūs vartotojams, pardavimo apimtį.

⁽¹⁰⁾ Dėl aplinkai palankesnės gamybos visų pirma gali būti naudojama mažiau energijos ir išteklių.

(32) Tačiau sunku visapusiškai atsižvelgti į visą ekonominę naudą, kurią dėl papildomų investicijų gaus bendrovė. Pavyzdžiui, pagal 80–84 punktuose nustatytą reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo metodologiją praėjus tam tikram pradiniam laikotarpiui po investicijų atlikimo neatsižvelgiama į veiklos pelną. Taip pat šiuo atveju neatsižvelgiama ir į tam tikros rūšies naudą, kurią ne visada lengva apskaičiuoti, pavyzdžiui, dėl investicijų į aplinkos apsaugą pagerėjęs ekologinis įvaizdis. Todėl, Komisijos nuomone, kad pagalba būtų proporcinga, pagalbos dydis paprastai turi būti mažesnis nei reikalavimus atitinkančios investicinės sąnaudos (žiūrėti priedą). Tik tais atvejais, kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas aplinkos apsaugai gerinti, pagalbos dydis gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų. Taip yra todėl, kad tokiomis aplinkybėmis galima manyti, jog atitinkamais pasiūlymais išreiškiama visa galima nauda, kuri gali atsirasti dėl papildomų investicijų.

(33) Be to, tam tikrų priemonių atveju pagalbos dydžio neįmanoma apskaičiuoti remiantis papildomomis išlaidomis; taip būna tada, kai pagalba teikiama atleidžiant nuo aplinkos apsaugos mokesčių arba juos mažinant, taip pat kai pagalba teikiama kuriant prekybos leidimais schemas. Tokiais atvejais proporcingumas turi būti užtikrinamas nustatant atleidimo nuo mokesčių arba jų mažinimo sąlygas ir kriterijus, kuriais užtikrinama, kad pagalbos gavėjas negautų pernelyg didelės naudos ir kad priemonės atrankumas būtų kuo mažesnis.

(34) Mažųjų ir vidutinių įmonių išlaidos tam tikram aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti dažnai yra santykinai didesnės už jų veiklos mastą. Be to, dėl kapitalo rinkos trūkumų mažųjų ir vidutinių įmonių galimybės padengti tokias išlaidas dažnai yra ribotos. Dėl šios priežasties ir atsižvelgiant į mažesnį didelio konkurencijos iškraipymo pavojų, kai pagalbos gavėjas yra mažoji arba vidutinė įmonė, pateisinama joms teikti tam tikrų rūšių pagalbos priedus.

(35) Be to, valstybės narės raginamos užtikrinti sąnaudų veiksmingumą siekiant gerinti aplinkos apsaugą, pavyzdžiui, pasirinkti tokias priemones, kurias įgyvendinus nepatirtos išorinės išlaidos būtų gana didelės, palyginti su pagalbos dydžiu. Tačiau kadangi nėra tiesioginio nepatirtų išorinių išlaidų ir įmonės patirtų išlaidų ryšio, tik išimtiniais atvejais nepatirtos išorinės išlaidos gali būti laikomos valstybės pagalbos dydžio nustatymo pagrindu. Dažniausiai, siekiant užtikrinti tinkamą paskatą įmonėms keisti savo elgesį, pagalbos dydis turi būti tiesiogiai siejamas su įmonės padengiamomis išlaidomis.

1.3.6. *Neigiamas pagalbos aplinkos apsaugai poveikis turi būti nedidelis, kad bendras pagalbos poveikis išliktų teigiamas*

(36) Jeigu valstybės pagalbos aplinkos apsaugai priemonės yra tikslingos, kad atlygintų tik realias papildomas išlaidas, susijusias su geresne aplinkos apsauga, rizika, kad pagalba

nederamai iškraipys konkurenciją, dažniausiai yra gana nedidelė. Taigi labai svarbu, kad valstybės pagalbos aplinkos apsaugai priemonės būtų itin tikslingos. Tais atvejais, kai pagalba nėra būtina arba proporcinga pageidaujamiems tikslams pasiekti, ji pakenks konkurencijai. Pirmiausia taip gali atsitikti, kai teikiant pagalbą:

- a) remiamos neveiksmingai dirbančios įmonės;
- b) iškraipomos veiklumo paskatos ir (arba) taikoma išstūmimo praktika;
- c) suteikiama galia rinkoje arba taikoma šalinimo praktika;
- d) dirbtinai keičiami prekybos srautai arba gamybos vieta.

(37) Kartais priemonės tikslas – įsikišti į rinkos veikimą, kad pirmenybė, siekiant bendros naudos aplinkai, būtų suteikta tam tikriems aplinkai palankiems gaminiams kitų daugiau teršiančių gaminių sąskaita. Dėl tokių priemonių aplinkai palankių susijusių gaminių gamintojai galės pagerinti savo padėtį rinkoje, palyginti su aplinkai mažiau palankius gaminius siūlančiais konkurentais. Tokiais atvejais Komisija atsižvelgs į bendrą priemonės poveikį aplinkai, vertindama jos neigiamą poveikį įmonių, kurioms pagalba neteikiama, padėčiai rinkoje, taigi ir pelnui. Kuo mažesnis numatomas konkrečios priemonės poveikis aplinkai, tuo svarbiau įvertinti jos poveikį konkuruojančių gaminių rinkos dalims ir pelnui.

1.4. Pusiausvyros tyrimo vykdymas – teisinės prielaidos ir išsamesnio vertinimo poreikis

(38) Nepažeisdama 1999 m. kovo 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 659/1999, nustatančio išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles ⁽¹¹⁾, 4–7 straipsnių, Komisija įvairioms valstybės pagalbos priemonėms, apie kurias pranešta, taiko skirtingas teisinės prielaidas.

(39) Šių gairių 3 skyriuje Komisija nustatė keletą priemonių, dėl kurių ji *a priori* mano, kad teikiant valstybės pagalbą bus sprendžiama rinkos nepakankamumo problema, kliudanti užtikrinti aplinkos apsaugą arba gerinti aplinkos apsaugą. Be to, Komisija nustatė keletą sąlygų ir kriterijų, kuriais siekiama užtikrinti, kad teikiant valstybės pagalbą iš tikrųjų būtų pasiektas skatinamasis poveikis, kad ši pagalba būtų proporcinga ir kad jos neigiamas poveikis konkurencijai bei prekybai būtų nedidelis. Todėl 3 skyriuje nurodyti remiamos veiklos, pagalbos intensyvumo ir suderinamumo sąlygų kriterijai.

⁽¹¹⁾ OL L 83, 1999 3 27, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1791/2006 (OL L 363, 2006 12 20, p. 1).

(40) Tačiau pagalbai viršijant tam tikrą dydį ir kai kuriomis konkrečiomis aplinkybėmis reikia atlikti papildomą tyrimą, nes kyla didesnė konkurencijos ir prekybos iškraipymo rizika. Papildomas tyrimas paprastai susideda iš priemonės papildomos ir išsamesnės faktinės analizės pagal 5 skyriaus nuostatas. Šios priemonės bus pripažintos suderinamomis su bendrąja rinka, jei, atlikus 5 skyriuje nustatytą pusiausvyros tyrimą, galutinis įvertinimas bus teigiamas. Atliekant šią analizę, negalima iš anksto manyti, kad tenkinamas kuris nors suderinamumo kriterijus. Atleidimui nuo aplinkos apsaugos mokesčių ir jų mažinimui bus taikomas tik 4 skyriuje numatytas vertinimas ⁽¹²⁾.

(41) Atlikusi šį išsamų vertinimą, Komisija gali patvirtinti pagalbą, pripažinti ją nesuderinama su bendrąja rinka arba nustačiusi sąlygas pripažinti ją suderinama su bendrąja rinka.

1.5. Šiose gairėse numatytų specialių priemonių pagrindimas

(42) Komisija nustatė keletą priemonių, kurioms teikiama pagalba konkrečiomis sąlygomis gali būti laikoma suderinama pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

1.5.1. *Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra*

(43) Tokia pagalba teikiama kaip individualios įmonės suteiktos paskatos aplinkos apsaugai gerinti. Paprastai įmonė nėra suinteresuota taikyti griežtesnius standartus nei privaloma, jeigu susijusios išlaidos viršija įmonės gaunamą naudą. Tokiais atvejais gali būti teikiama valstybės pagalba, kad įmonėms būtų suteikta paskata gerinti aplinkos apsaugą. Atsižvelgiant į Bendrijos tikslą remti ekologiškų naujovių diegimą, palankesnės sąlygos gali būti sudarytos projektams, kuriais siekiama diegti ekologiškas naujoves ir išspręsti dvigubą rinkos nepakankamumo problemą, susijusią su didesne naujovių diegimo rizika ir su projekto aplinkos apsaugos aspektu. Taigi pagalbos ekologiškų naujovių diegimui tikslas – pagreitinoti ekologiškų naujovių sklaidą.

1.5.2. *Pagalba naujoms transporto priemonėms, kurioms taikomi griežtesni standartai nei Bendrijos nustatyti arba kuriomis gerinama aplinkos apsauga, jeigu Bendrijos standartų nėra, įsigyti*

(44) Transporto priemonės išmeta didelę dalį bendro šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekio (maždaug 30 %), taip pat teršia aplinką dulkelėmis, kietosiomis dalelėmis, NOx ir SOx išmetimu. Todėl kovojant su pasaulio klimato kaita ir mažinant vietinį užterštumą – ypač miestuose – svarbu skatinti ekologiško transporto naudojimą. Atsižvelgiant į tai, labai svarbu skatinti ekologiškų transporto priemonių įsigijimą (įskaitant švairius laivus).

1.5.3. *Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui*

(45) Pagal šias gaires neleidžiama teikti įmonėms pagalbos, kuri joms padėtų laikytis jau galiojančių Bendrijos standartų, nes tokia pagalba neužtikrintų geresnės aplinkos apsaugos. Tačiau valstybės pagalba galima užtikrinti, kad naujai priimti, bet dar neįsigalioję Bendrijos standartai būtų gerokai greičiau įgyvendinami ir taip būtų prisidedama prie spartesnio taršos mažinimo, nei tai būtų daroma neteikiant pagalbos. Todėl tokiais atvejais valstybės pagalba gali būti teikiama individualios paskatos įmonėms kompensuoti neigiamų išorinių taršos padarinių poveikį.

1.5.4. *Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti*

(46) Pagalba bendrovėms, atliekančioms investicijų, skirtų pasiekti aukštesnį aplinkos apsaugos lygį nei nustatytas Bendrijos standartų arba kai Bendrijos standartų nėra, tyrimus, taip pat energijos taupymo ir atsinaujinančios energijos gamybos tyrimus, yra skirta su asimetrine informacija susijusiai rinkos nepakankamumo problemai spręsti. Įmonės dažnai nepakankamai įvertina su energijos taupymu ir atsinaujinančia energija susijusias galimybes bei naudą, todėl investuoja nepakankamai.

1.5.5. *Pagalba energijos taupymui*

(47) Ši pagalba yra skirta rinkos nepakankamumo problemai, susijusiai su neigiamais išoriniais padariniais, spręsti suteikiant individualias paskatas siekti aplinkos apsaugos tikslų, susijusių su energijos taupymu, ir šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekio mažinimu. Bendrijos lygmeniu Komisijos komunikate Europos Vadovų Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos energetikos politika“ ⁽¹³⁾ nustatytas tikslas – iki 2020 m. ne mažiau kaip 20 % sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekį, palyginti su 1990 m. kiekiu – kurį 2007 m. kovo 8–9 d. patvirtino Europos Vadovų Taryba. Be to, valstybės narės privalo nustatyti ir stengtis pasiekti bendrą nacionalinio orientacinio energijos taupymo tikslą – per devynerius metus 9 % sumažinti energijos suvartojimą – kaip numatyta 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2006/32/EB dėl energijos galutinio vartojimo efektyvumo ir energetinių paslaugų, panaikinančioje Tarybos direktyvą 93/76/EEB ⁽¹⁴⁾. Valstybės pagalba gali būti tinkama, jeigu investicijos, dėl kurių sutaupoma energijos, nėra privalomos pagal taikomus Bendrijos standartus ir nėra pelningos, t. y. jeigu energijos taupymo išlaidos yra didesnės nei susijusi privati ekonominė nauda. Mažųjų ir vidutinių įmonių atveju gali prireikti tinkamesnės pagalbos, kad būtų atsižvelgta į tai, kad šios įmonės dažnai nepakankamai įvertina su energijos taupymu susijusią per ilgą laikotarpį gaunamą naudą ir todėl nepakankamai investuoja į energijos taupymo priemones.

⁽¹²⁾ Pagalba, suteikta kaip fiskalinė pagalba pagal 3 skyriaus nuostatas, bus vertinama išsamiai, jeigu viršijamos 5 skyriuje nustatytos ribos.

⁽¹³⁾ COM(2007) 1 galutinis.

⁽¹⁴⁾ OL L 114, 2006 4 27, p. 64.

1.5.6. *Pagalba atsinaujinantiems energijos šaltiniams*

(48) Ši pagalba yra skirta rinkos nepakankamumo problemai, susijusiai su neigiamais išoriniais padariniais, spręsti teikiant individualias paskatas didinti viso pagaminamos energijos kiekio atsinaujinančių energijos šaltinių dalį. Didesnis atsinaujinančių energijos šaltinių vartojimas yra viena iš prioritetinių Bendrijos aplinkos apsaugos, taip pat ekonomikos ir energetikos krypčių. Tikimasi, kad tai bus svarbu siekiant šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekio mažinimo tikslų. Bendrijos lygmeniu Komisijos komunikate Europos Vadovų Tarybai ir Europos Parlamentui „Europos energetikos politika“ nustatytas tikslas – pasiekti, kad iki 2020 m. atsinaujinančios energijos dalis sudarytų 20 % viso ES sunaudojamo energijos kiekio. Valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu atsinaujinančios energijos gamybos sąnaudos yra didesnės už mažiau aplinkai palankiais šaltiniais pagrįstos gamybos sąnaudas ir jeigu nėra privalomo Bendrijos standarto, kuriame įmonėms būtų nustatytas įpareigojimas, kad atsinaujinančių šaltinių energija sudarytų tam tikrą visos energijos dalį. Dėl didelių kai kurių rūšių atsinaujinančios energijos gamybos sąnaudų įmonės negali nustatyti konkurencingų kainų rinkoje, o tai kliudo atsinaujinančiai energijai patekti į rinką. Tačiau dėl atsinaujinančios energijos technologijų plėtros ir vis dažnesnio aplinkai daromo išorės poveikio išlaidų įtraukimo į sąnaudas (pavyzdžiui, dėl 2008 m. sausio 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/1/EB dėl taršos integruotos prevencijos ir kontrolės⁽¹⁵⁾, oro kokybės teisės aktų ir prekybos taršos leidimais sistemos) išlaidų skirtumas pastaraisiais metais mažėja, todėl mažėja ir pagalbos poreikis.

(49) Be to, kaip pabrėžta Biokuro pažangos ataskaitoje⁽¹⁶⁾, naudodant biokurą turėtų būti tvariai užtikrintas tiekimo saugumas ir klimato kaitos politika. Todėl valstybės pagalba yra tinkama priemonė tik tuomet, kai atsinaujinančių energijos šaltinių nauda aplinkai ir tvarumas yra akivaizdūs. Konkrečiau, pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių šaltinių energiją⁽¹⁷⁾ 15 straipsnyje nustatytą tvarumo kriterijų neatitinkančio biokuro gamybai valstybės pagalbos teikti nebūna galima. Valstybės narės, kurdomos pagalbos sistemos, gali skatinti biokuro, duodančio papildomos naudos (įskaitant diversifikacijos naudą, gaunamą naudojant iš atliekų, likučių, celiuliozinių ir lignoceliuliozinių medžiagų pagaminimą biokurą), naudojimą, tinkamai atsižvelgdamos į, viena vertus, įvairias energijos gamybos iš tradicinio biokuro

sąnaudas ir, antra vertus, į šio papildomą naudą duodančio biokuro sąnaudas.

(50) Kalbant apie hidroelektrines, reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kad jų poveikis aplinkai gali būti dvejopas. Iš tikrųjų hidroelektrinės gali išmesti mažai šiltnamio efektą sukeliančių dujų. Todėl jų vaidmuo energijos šaltinių visumoje gali būti svarbus. Tačiau tokios elektrinės taip pat gali neigiamai paveikti, pavyzdžiui, vandens sistemas ir biologinę įvairovę⁽¹⁸⁾.

1.5.7. *Pagalba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai bei pagalba centralizuotam šildymui (CŠ)*

(51) Pagalba yra skirta rinkos nepakankamumo problemai, susijusiai su neigiamais išoriniais padariniais, spręsti suteikiant individualias paskatas siekti aplinkos apsaugos tikslų energijos taupymo srityje. Bendra šilumos ir elektros energijos gamyba (toliau – BŠEEG) yra pats veiksmingiausias elektros energijos ir šilumos gamybos vienu metu būdas. Kartu gaminant elektros energiją ir šilumą, gamybos metu patiriami mažesni energijos nuostoliai. Bendrijos strategijoje, nustatytoje Komisijos 1997 m. bendros šilumos ir elektros energijos gamybos strategijoje, numatytas bendrasis orientacinis tikslas – iki 2010 m. dvigubai, t. y. iki 18 %, padidinti bendros šilumos ir elektros energijos gamybos metu pagaminamos elektros energijos dalį. Nuo tada BŠEEG svarba ES energetikos strategijai pabrėžta priėmus 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/8/EB dėl termifikacijos skatinimo, remiantis naudingosios šilumos paklausa vidaus energetikos rinkoje, ir iš dalies keičiančią Direktyvą 92/42/EEB⁽¹⁹⁾ ir į Komisijos efektyvaus energijos vartojimo veiksmų planą įtraukus skyrių apie bendrą gamybą: išnaudoti potencialą⁽²⁰⁾. Pastarajame dokumente taip pat nurodyta, kad atliekų šiluma, pavyzdžiui, iš pramoninių arba komunalinių atliekų, gali būti naudinga, pavyzdžiui, centralizuotam šildymui (toliau – CŠ). Be to, CŠ energijos naudojimo veiksmingumas gali būti didesnis nei šildant individualiai ir labai prisidėti prie miesto oro kokybės gerinimo. Todėl, jeigu CŠ būtų laikomas mažiau teršiančiu ir energetiniu požiūriu veiksmingesniu gaminant ir paskirstant šilumą, tačiau brangesniu nei individualus šildymas, norint paskatinti siekti aplinkos apsaugos tikslų, galėtų būti teikiama valstybės pagalba. Tačiau, kaip ir atsinaujinančių energijos šaltinių atveju, galima tikėtis, kad dėl vis dažnesnio aplinkai daromo išorės poveikio išlaidų įtraukimo į kitų technologijų sąnaudas valstybės pagalbos poreikis mažės, šioms sąnaudoms pamažu susilyginant su BŠEEG ir CŠ sąnaudomis.

⁽¹⁵⁾ OL L 24, 2008 1 29, p. 8.

⁽¹⁶⁾ COM(2006) 845 galutinis.

⁽¹⁷⁾ COM(2008) 19 galutinis. Europos Parlamentui ir Tarybai priėmus direktyvą, Komisija taikys galutiniam tekste pateiktus tvarumo kriterijus.

⁽¹⁸⁾ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L 327, 2000 12 22, p. 1). Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Sprendimu Nr. 2455/2001/EB (OL L 331, 2001 12 15, p. 1). Visų pirma 4 straipsnio 7 dalyje nustatyti kriterijai, susiję su leidimais dėl vandens telkinių naujų pakeitimų.

⁽¹⁹⁾ OL L 52, 2004 2 21, p. 50.

⁽²⁰⁾ COM(2006) 545 galutinis.

1.5.8. *Pagalba atliekų tvarkymui*

- (52) Tai pagalba, teikianti individualias paskatas siekti su atliekų tvarkymu susijusių aplinkos apsaugos tikslų ⁽²¹⁾. Šeštojoje aplinkos apsaugos veiksmų programoje atliekų prevencija ir tvarkymas laikomi vienu iš keturių svarbiausių prioritetų. Pagrindinis pagalbos tikslas – atliekų susidarymą atsieti nuo ekonominės veiklos, kad dėl ES augimo nesusidarytų vis daugiau atliekų. Šiomis aplinkybėmis valstybės pagalba gali būti teikiama atliekų „gamintojui“ (pagal 3.1.1 skirsnį), taip pat įmonėms, kurios tvarko ir perdirba kitų įmonių atliekas (pagal 3.1.9 skirsnį). Tačiau būtina užtikrinti teigiamą poveikį aplinkai, taip pat turi būti paisoma PTM ir neturėtų būti iškraipoma įprasta antrinių žaliavų rinkų veikla.

1.5.9. *Pagalba užterštomis teritorijoms atkurti*

- (53) Šia pagalba siekiama suteikti individualią paskatą neigiamiems išoriniams padariniams kompensuoti, kai neįmanoma nustatyti teršėjo ir priversti jį padengti žalos, kurią jis padarė aplinkai, šalinimo išlaidas. Tokiais atvejais valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu atkūrimo išlaidos yra didesnės už teritorijos vertės padidėjimą atlikus atkūrimo darbus.

1.5.10. *Pagalba įmonių perkėlimui*

- (54) Šios rūšies investicine pagalba siekiama suteikti individualias paskatas mažinti neigiamus išorinius padarinius perkeliant labiausiai teršiančias įmones į teritorijas, kuriose ši tarša turėtų mažesnę žalingą poveikį, dėl ko bus patiriamos mažesnės išorinės išlaidos. Laikantis atsargumo principo, šiose gairėse numatoma galimybė teikti pagalbą *didelės rizikos įmonių* perkėlimui, vadovaujantis 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos direktyva 96/82/EB dėl didelių, su pavojingomis medžiagomis susijusių avarijų pavojaus kontrolės ⁽²²⁾ (toliau – Seveso II direktyva). Po praeityje įvykusių avarijų paaiškėjo, kad įmonės, kuriai taikoma Seveso II direktyva, vieta yra labai svarbi tiek avarijų prevencijos, tiek avarijų poveikio žmonėms ir aplinkai ribojimo požiūriu. Todėl valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu įmonė perkeliama aplinkos apsaugos tikslais. Siekiant išvengti, kad pagalba nebūtų teikiama įmonėms, norinčioms persikelti dėl kitokių motyvų, reikalaujama, kad kompetentinga valdžios institucija priimtų administracinį arba teisminį sprendimą dėl įmonės perkėlimo arba kad kompetentinga valdžios institucija ir įmonė sudarytų susitarimą dėl įmonės perkėlimo. Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi apimti bet kokią naudą, kurią įmonė gali gauti dėl perkėlimo.

⁽²¹⁾ Atliekų tvarkymą sudaro pakartotinis atliekų naudojimas, perdirbimas ir panaudojimas.

⁽²²⁾ OL L 10, 1997 1 14, p. 13. Direktyva su paskutiniaisiais pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu Nr. 1882/2003 (OL L 284, 2003 10 31, p. 1).

1.5.11. *Pagalba taikant prekybos leidimais schemas*

- (55) Prekybos leidimais schemas gali būti susijusios su valstybės pagalba įvairiais būdais, pavyzdžiui, kai valstybė narė išduoda leidimus už mažesnę nei rinkos kainą, o išlaidas apmoka valstybės narės. Ši pagalba gali būti teikiama siekiant netiesiogiai spręsti neigiamų išorinių padarinių problemą, leidžiant taikyti rinkos priemones, kuriomis siekiama aplinkos apsaugos tikslų. Jeigu bendra valstybės narės išduotų leidimų suma yra mažesnė už bendruosius numatomus įmonių poreikius, bendrasis poveikis aplinkos apsaugai yra teigiamas. Jeigu individualiu kiekvienos įmonės lygiu išduoti leidimai netenkina bendrųjų numatomų įmonės poreikių, įmonė turi sumažinti savo sukeltą taršą, taip prisidėdama prie aplinkos apsaugos gerinimo, arba įsigyti rinkoje papildomų leidimų, taip atlygindama už savo sukeltą taršą. Siekiant riboti konkurencijos iškraipymą, negali būti pateisinamas joks perteklinis leidimų skyrimas ir turi būti numatytos priemonės, kaip išvengti per didelių patekimo į rinką kliūčių.

- (56) 55 punkte nustatyti kriterijai sudaro pagrindą Komisijai vertinant atvejus, susijusius su prekybos laikotarpiu, kuris baigiasi 2012 m. gruodžio 31 d. Kalbant apie atvejus, susijusius su prekybos laikotarpiu po tos dienos, Komisija priemones vertins pagal tai, ar jos yra būtinos ir proporcingos. Galiausiai tuo bus remiamasi taisant šias gaires ir atsižvelgiant, visų pirma, į naują direktyvą dėl ES prekybos taršos CO₂ leidimais sistemos prekybos laikotarpiu po 2012 m. gruodžio 31 d.

1.5.12. *Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba jų atleidžiant*

- (57) Mažinant su tam tikrais sektoriais arba tam tikrų rūšių įmonėmis susijusius aplinkos apsaugos mokesčius ir nuo jų atleidžiant, galima padėti nustatyti didesnius mokesčius kitoms įmonėms, taigi visuotinai pagerinant išlaidų įtraukimą į sąnaudas, ir kurti papildomas paskatas aplinkos apsaugai gerinti. Taigi ši pagalba gali būti reikalinga siekiant netiesiogiai spręsti neigiamų išorinių padarinių problemą, palengvinant palyginti didelių nacionalinių aplinkos apsaugos mokesčių nustatymą arba taikymą. Kad pagalba būtų suderinama, turi būti įrodyta, jog atleidimas arba sumažinimas yra būtinas visų siūlomų rūšių pagalbos gavėjams ir yra proporcingas. Laikoma, kad taip yra tada, kai pagalbos gavėjai moka (jei iš viso moka) bent Bendrijos mažiausią mokesčių lygį, nustatytą taikomoje direktyvoje. Priešingu atveju būtinumas priklausys nuo to, kiek nacionaliniais mokesčiais daromas poveikis gamybos sąnaudoms, taip pat galimybei perleisti mokesčio našą vartotojams ir sumažinti pelno maržą. Proporcingumas priklausys nuo to, kiek pagalbos gavėjai gali papildomai sumažinti savo vartojimą arba dujų išmetimą, mokėti dalį nacionalinio mokesčio arba sudaryti aplinkos apsaugos susitarimus taršai mažinti ⁽²³⁾.

⁽²³⁾ Komisija požiūri į šią pagalbą gali vertinti iš naujo, kai bus peržiūreta Direktyva 2003/96/EB.

2. TAIKymo SRITIS IR APIBRĖŽTYS

2.1. Gairių taikymo sritis

- (58) Šios gairės taikomos valstybės pagalbai aplinkos apsaugai. Jos taikomos laikantis kitų Bendrijos politikos valstybės pagalbos srityje principų, kitų Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties nuostatų bei vadovaujantis šiomis sutartimis priimtais teisės aktais.
- (59) Šios gairės taikomos pagalbai ⁽²⁴⁾, skirtai aplinkos apsaugai visuose sektoriuose, kuriuos reglamentuoja EB sutartis. Jos taip pat taikomos sektoriams, kuriuose galioja specialios Bendrijos valstybės pagalbos taisyklės (plieno apdirbimo, laivų statybos, variklinių transporto priemonių, sintetinio pluošto, transporto, anglies, žemės ūkio ir žuvininkystės), jeigu konkrečiose taisyklėse nenustatyta kitaip.
- (60) Aplinkai palankių gaminių, mašinų arba transporto priemonių projektavimui ir gamybai, siekiant, kad jie naudotų mažiau gamtinių išteklių, taip pat priemonėms, įgyvendinamoms gamyklose arba kituose gamybos vienetuose siekiant pagerinti saugą arba higieną, šios gairės.
- (61) Žemės ūkio ir žuvininkystės sektoriuose šios gairės taikomos pagalbai aplinkos apsaugos srityje, teikiamai žemės ūkio ir žuvininkystės produktus apdorojančioms ir jais prekiaujančioms įmonėms. Jeigu pagalba įmonėms, kurios verčiasi žuvininkystės produktų apdorojimu ir prekyba, susijusi su sąnaudomis, atitinkančiomis 2006 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1198/2006 dėl Europos žuvininkystės fondo ⁽²⁵⁾, didžiausiu pagalbos dydžiu galima pasirinkti didesnę iš šiose gairėse pateiktų pagalbos dydžių ir iš minėtame reglamente nustatytų pagalbos dydžių. Pirminės žemės ūkio produktų gamybos srityje šios gairės taikomos tik toms priemonėms, kurioms dar netaikomos Bendrijos 2007–2013 m. valstybės pagalbos žemės ūkio ir miškų sektoriuose gairės ⁽²⁶⁾, o žuvininkystės ir pirminės akvakultūros produktų gamybos sektoriuose šios gairės taikomos tik tuomet, kai nėra konkrečių pagalbos aplinkos apsaugai nuostatų.
- (62) Šios gairės netaikomos aplinkos apsaugos finansavimo priemonėms, susijusioms su oro, kelių, geležinkelių, vidaus vandenų ir jūrų transporto infrastruktūromis, taip pat bendro intereso projektams, apibrėžtiems 1996 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendime Nr. 1692/96/EB dėl Bendrijos gairių dėl transeuropinio transporto tinklo plėtros ⁽²⁷⁾.
- (63) Valstybės pagalbai moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui aplinkos apsaugos srityje galioja taisyklės, nustatytos Bendrijos valstybės pagalbos moksliniams tyrimams, taikomajai veiklai ir naujovių diegimui sistemoje ⁽²⁸⁾. Tačiau šios gairės taikomos ekologiškų naujovių sklaidos rinkoje etapui (ekologiškų naujovių turto įsigijimui).
- (64) Pagalbos mokymui aplinkos apsaugos srityje ypatumais negalima pateisinti kitokių taisyklių, nei tų, kuriomis paprastai reguliuojama pagalba mokymui, taikymo, todėl Komisija šią pagalbą vertins pagal 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 68/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo pagalbai mokymui ⁽²⁹⁾.
- (65) Konsultavimo paslaugos yra ypatingai svarbios padedant mažosioms ir vidutinėms įmonėms daryti pažangą aplinkos apsaugos srityje. Visų pirma jos gali būti teikiamos ekologiniam auditui atlikti arba įmonės aplinkai palankių investicijų ekonominei naudai vertinti ir taip paskatinti mažąsias ir vidutines įmones investuoti remiant aplinkos apsaugą. Pagalba mažosioms ir vidutinėms įmonėms patarimų ir (arba) konsultavimo aplinkos apsaugos klausimais paslaugoms gali būti teikiama pagal 2001 m. sausio 12 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 70/2001 dėl EB sutarties 87 ir 88 straipsnių taikymo valstybės pagalbai mažoms ir vidutinėms įmonėms ⁽³⁰⁾.
- (66) Šios gairės netaikomos per didelėms sąnaudoms, apibrėžtoms Komisijos komunikate dėl valstybės pagalbos, susijusios su per didelėmis sąnaudomis, tyrimo metodikos ⁽³¹⁾.
- (67) Be to, jeigu netaikomos 3.1.5 skirsnyje įtvirtintos su energijos taupymu susijusios nuostatos, šios gairės netaikomos valstybės pagalbai investicijoms į infrastruktūrą, susijusią su centralizuotu šildymu, o ši pagalba bus vertinama pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.
- (68) Kai kuriose valstybėse narėse bendrovėms gali būti taikomi aplinkos apsaugos mokesčiai ir jos taip pat gali dalyvauti prekybos leidimais schemose. Komisija nėra įgijusi pakankamai patirties vertindama aplinkos apsaugos mokesčių mažinimo suderinamumą tokiais atvejais. Todėl dar per anksti, kad Komisija apie tai pateiktų bendro pobūdžio paaiškinimą. Vietoj to, tokie atvejai, jeigu jie gali būti valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, vertinami remiantis EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktu.

⁽²⁸⁾ OL C 323, 2006 12 30, p. 1.

⁽²⁹⁾ OL L 10, 2001 1 13, p. 20. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1976/2006 (OL L 368, 2006 12 23, p. 85). Priėmus naują bendrosios išimties reglamentą dėl pagalbos mokymui, bus taikomas naujasis reglamentas.

⁽³⁰⁾ OL L 10, 2001 1 13, p. 33. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1976/2006. Priėmus naują bendrosios išimties reglamentą dėl pagalbos MVĮ, bus taikomas naujasis reglamentas.

⁽³¹⁾ Komisijos priimtas 2001 m. liepos 26 d. ir apie kurį valstybės narės pranešta raštu SG(2001) D/290869, 2001 m. rugpjūčio 6 d.

(69) Galiausiai kai kurios valstybių narių numatytos priemonės, skirtos iškastinio kuro jėgainėms ar kitiems pramonės įrenginiams su CO₂ surinkimo, transportavimo ir saugojimo įranga arba atskiromis šios anglies surinkimo bei saugojimo grandinės dalimis remti, galėtų būti valstybės pagalba, tačiau, atsižvelgiant į patirties stoką, gaires, susijusias su tokios pagalbos teikimo sąlygomis, nustatyti dar per anksti. Kadangi ši technologija yra strategiškai svarbi Bendrijos energijos saugumui, šiltnamio efektą sukeliančių išmetamųjų dujų kiekio mažinimui ir padeda siekti nustatyto ilgalaikio tikslo riboti klimato kaitą, kad temperatūros vidurkis daugiau kaip 2 °C neviršytų prieš industrializaciją buvusių normų, ir atsižvelgiant į Komisijos paramą pramoninių parodomųjų įmonių statybai iki 2015 m., jeigu projektai yra ekologiškai saugūs ir jais prisidedama prie aplinkos apsaugos, Komisija paprastai teigiamai vertins tokiems projektams teikiamą valstybės pagalbą ⁽³²⁾. Projektai galėtų būti vertinami pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą arba laikytini bendriems Europos interesams svarbiais projektais remiantis Sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punkte ir šių gairių 147 punkte nustatytomis sąlygomis.

2.2. Apibrėžtys

(70) Šiose gairėse vartojamų sąvokų apibrėžtys:

- 1) *aplinkos apsauga* – tai bet kokie veiksmai, kuriais siekiama kompensuoti žalą arba užkirsti kelią žalai, kuri gali būti padaryta paties pagalbos gavėjo veiksmais fizinei aplinkai ar gamtiniais ištekliams, sumažinti tokios žalos riziką arba skatinti veiksmingesnį gamtinių išteklių naudojimą, įskaitant energijos taupymo priemones ir atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimą ⁽³³⁾;
- 2) *energijos taupymo priemonės* – tai bet kokie veiksmai, kuriuos taikydamos įmonės gali sumažinti ypač gamyboje sunaudojamos energijos kiekį;
- 3) *Bendrijos standartas* – tai:
 - i) privalomas Bendrijos standartas, nustatantis rodiklius, kuriuos įmonės turi pasiekti aplinkos apsaugos srityje ⁽³⁴⁾, arba
 - ii) Direktyvoje 2008/1 nustatyta pareiga diegti geriausius turimus metodus, kaip nustatyta naujausioje atitinkamoje informacijoje, kurią Komisija paskelbė pagal tos direktyvos 17 straipsnio 2 dalį;

⁽³²⁾ Žr. Komisijos pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl anglies dioksido geologinio saugojimo COM(2008) 18 galutinis.

⁽³³⁾ Visų pirma žr. Šeštąją aplinkosaugos veiksmų programą.

⁽³⁴⁾ Taigi Bendrijos lygmeniu nustatyti standartai arba tikslai, kurie yra privalomi valstybėms narėms, bet ne įmonėms, netaikomi Bendrijos standartais.

4) *ekologiškų naujovių diegimas* – tai bet kokia naujovių diegimo veikla, dėl kurios pastebimai pagerinama aplinkos apsauga arba kuria to siekiama. Ekologiškų naujovių diegimą sudaro nauji gamybos metodai, nauji gaminiai arba paslaugos ir nauji valdymo bei verslo metodai, kuriuos taikant arba įgyvendinant galima išvengti aplinkai gresiančio pavojaus, taršos ir kitų su išteklių naudojimu susijusių neigiamų padarinių arba labai juos sumažinti, vykdant susijusią veiklą.

Naujovių diegimu nelaikoma:

- i) nedideli pokyčiai arba patobulinimai;
 - ii) gamybinių arba aptarnavimo pajėgumų didinimas, įdiegiant papildomas gamybos arba logistikos sistemas, kurios yra labai panašios į jau naudojamą;
 - iii) verslo praktikos, darbo vietų organizavimo arba išorės santykių pokyčiai, paremti įmonėje jau naudojamais organizaciniais metodais;
 - iv) valdymo strategijos pokyčiai;
 - v) susijungimai ir įsigijimai;
 - vi) procesų nebetaikymas;
 - vii) paprastas kapitalo pakeitimas arba padidinimas;
 - viii) pokyčiai, susiję tik su gamyklos kainų pasikeitimu, gamyba pagal užsakymą, reguliarius sezoniniai ir kiti cikliški pokyčiai;
 - ix) prekyba naujais arba iš esmės patobulintais gaminiais;
- 5) *atsinaujinantys energijos šaltiniai* – tai tokie atsinaujinantys neiškastiniai energijos šaltiniai: vėjas, saulė, geoterminiai reiškiniai, bangos, potvyniai, hidroelektrinės, biomasė, organinių atliekų dujos, nuotekų valymo įrenginių dujos ir biodujos;
 - 6) *biomasė* – tai biologiškai iš žemės ūkio produktų ir atliekų (įskaitant augalinės ir gyvulinės kilmės medžiagas), miškininkystės ir susijusių ūkio šakų produktų bei atliekų išskiriama medžiaga, taip pat biologiškai iš pramoninių ir komunalinių atliekų išskiriama medžiaga;
 - 7) *biokuras* – tai iš biomasės gaminamas skystas arba dujinis transportui skirtas kuras;
 - 8) *tvarus biokuras* – tai pasiūlymo dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių šaltinių energiją ⁽³⁵⁾ 15 straipsnyje nustatytus tvarumo kriterijus atitinkantis biokuras;

⁽³⁵⁾ COM(2008) 19 galutinis. Europos Parlamentui ir Tarybai priėmus direktyvą, Komisija taikys galutiniame tekste pateiktus tvarumo kriterijus.

- 9) *energija iš atsinaujinančių energijos šaltinių* – tai tik atsinaujinančius energijos šaltinius naudojančių jėgainių energijos gamyba, taip pat energijos dalis, nustatoma pagal šiluminę energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos šaltinių mišrioje jėgainėje, naudojančiose ir tradicinius energijos šaltinius, vertę. Tokia energija galima laikyti saugojimo sistemoms užpildyti naudojamą atsinaujinančią elektros energiją, tačiau ne elektros energiją, pagamintą naudojant šias saugojimo sistemas;
- 10) *bendra šilumos ir elektros energijos gamyba* – tai vienu metu vykstanti šiluminės energijos bei elektros ir (arba) mechaninės energijos gamyba;
- 11) *labai veiksminga bendra šilumos ir elektros energijos gamyba* – tai bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, atitinkanti Direktyvos 2004/8/EB III priede nustatytus kriterijus ir suderintąsias naudingumo atskaitines vertes, nustatytas 2006 m. gruodžio 21 d. Komisijos sprendime 2007/74/EB, nustatančiame atskirosios elektros energijos ir šilumos gamybos suderintąsias naudingumo atskaitines vertes taikant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2004/8/EB ⁽³⁶⁾;
- 12) *centralizuotas šildymas* – tai šilumos, kaip garų arba kaip karšto vandens, tiekimas iš centrinio gamybos šaltinio per perdavimo ir paskirstymo sistemas keliems pastatams, siekiant juos apšildyti;
- 13) *veiksmingu energijos naudojimu pagrįstas centralizuotas šildymas* – tai centralizuotas šildymas, kuris gamybos požiūriu atitinka labai veiksmingos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos kriterijus arba šildytuvų, skirtų tik šilumai gaminti, atveju atitinka bent jau atskaitines atskirosios šilumos gamybos vertes, nustatytas Komisijos sprendime 2007/74/EB;
- 14) *aplinkos apsaugos mokestis* – tai mokestis, kurio konkreiti mokesčio bazė yra aiškiai susijusi su neigiamu poveikiu aplinkai arba kuriuo siekiama apmokestinti tam tikrą veiklą, gaminius arba paslaugas, kad aplinkos apsaugos išlaidos būtų įskaičiuotos į jų kainą ir (arba) kad gamintojai bei vartotojai orientuotųsi į tas veiklos rūšis, kurios mažiau kenkia aplinkai;
- 15) *Bendrijos mažiausias mokesčių lygis* – tai mažiausias Bendrijos teisės aktuose numatytas apmokestinimo lygis. Energetikos produktų ir elektros energijos srityje Bendrijos mažiausias mokesčių lygis – tai mažiausias apmokestinimo lygis, nustatytas 2003 m. spalio 27 d. Tarybos direktyvos 2003/96/EB, pakeičiančios Bendrijos energetikos produktų ir elektros energijos mokesčių struktūrą ⁽³⁷⁾, I priede;
- 16) *mažosios ir vidutinės įmonės* (toliau – MVI), *mažosios įmonės ir vidutinės įmonės* (arba įmonės) – tai įmonės, apibrėžtos Reglamente (EB) Nr. 70/2001 arba bet kuriame jį pakeičiančiame reglamente;
- 17) *didelės įmonės* – tai įmonės, kurioms netaikoma mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžtis;
- 18) *pagalba* – tai bet kokia visus EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus atitinkanti priemonė;
- 19) *pagalbos intensyvumas* – tai bendras pagalbos dydis, išreiškiamas kaip reikalavimus atitinkančių sąnaudų procentas. Naudojami skaičiai neatskaičius mokesčių ir kitų išlaidų. Jeigu pagalba teikiama kitokia nei subsidijos forma, pagalbos dydis turi būti pagalbos subsidijos ekvivalentas. Jeigu pagalba išmokama dalimis, jos vertė turi būti skaičiuojama ją teikiant. Diskontuojant ir skaičiuojant pagalbos, teikiamos kaip lengvatinė paskola, dydį, turi būti taikoma teikiant pagalbą galiojusi orientacinė palūkanų norma. Pagalbos intensyvumas skaičiuojamas kiekvienam pagalbos gavėjui;
- 20) *veiklos pelnas* – tai, reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo tikslu, visų pirma sutaupytos išlaidos arba papildoma šalutinė gamyba, tiesiogiai susiję su papildomomis investicijomis į aplinkos apsaugą ir, jei taikoma, nauda, gaunama iš kitų paramos priemonių, neatsižvelgiant į tai, ar jos yra valstybės pagalba ar ne (toms pačioms reikalavimus atitinkančioms sąnaudoms teikiama pagalba veiklai, lengvatiniai tarifai arba kitos paramos priemonės). Priešingai, pajamos, kurias įmonė gauna pardavusi pagal Europos prekybos leidimais sistemą išduotus leidimus, nebus laikomos veiklos pelnu;
- 21) *veiklos sąnaudos* – tai, reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo tikslu, visų pirma papildomos gamybos sąnaudos, atsiradusios dėl papildomų investicijų į aplinkos apsaugą;
- 22) *materialusis turtas* – tai, reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo tikslu, investicijos į žemę, kurios būtinai reikalingos aplinkos apsaugos tikslams pasiekti, investicijos į pastatus, jėgaines ir įrenginius, skirtus taršai ir neigiamiems padariniams mažinti arba šalinti, ir investicijos, skirtos gamybos metodams, kuriuos taikant būtų saugoma aplinka, pritaikyti;
- 23) *nematerialusis turtas* – tai, reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo tikslu, technologijų perdavimo išlaidos įsigyjant veiklos leidimus arba patentuotą bei nepatentuotą praktinę patirtį, jeigu laikomasi šių sąlygų:
 - i) susijęs nematerialusis turtas turi būti nudėvimas turtas;

⁽³⁶⁾ OL L 32, 2007 2 6, p. 183.

⁽³⁷⁾ OL L 283, 2003 10 31, p. 51. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2004/75/EB (OL L 157, 2004 4 30, p. 100).

ii) šis turtas turi būti įsigijamas rinkos sąlygomis iš įmonės, kurios pirkėjas negali kontroliuoti nei tiesiogiai, nei netiesiogiai;

iii) šis turtas turi būti įtrauktas į įmonės turtą, likti pagalbos gavėjo įmonėje ir turi būti naudojamas ne mažiau kaip penkerius metus. Ši sąlyga netaikoma, jeigu nematerialusis turtas techniniu požiūriu yra pasenęs. Jeigu per tuos penkerius metus minėtas turtas parduodamas, gautos pajamos turi būti atimtos iš reikalavimus atitinkančių sąnaudų ir prirėkęs turi būti grąžintas visas pagalbos dydis arba jo dalis;

24) *išlaidų įtraukimas į savo sąnaudas* – tai principas, pagal kurį visos su aplinkos apsauga susijusios išlaidos turėtų būti įtraukiamos į teršiančiosios įmonės gamybos sąnaudas;

25) *principas teršėjas moka* – tai principas, pagal kurį visos taršos šalinimo priemonių išlaidas turėtų padengti atitinkamas teršėjas, išskyrus atvejus, kai teršėjo neįmanoma nustatyti arba kai, remiantis Bendrijos ar nacionalinės teisės aktais, jis negali būti laikomas atsakingu už taršą arba jo negalima priversti apmokėti taršos šalinimo išlaidų. Šiuo atveju tarša – tai teršėjo fizinei aplinkai arba gamtiniais ištekliams padaryta žala tiesiogiai arba netiesiogiai darant žalą aplinkai arba sudarant sąlygas tokiai žalai atsirasti ⁽³⁸⁾;

26) *teršėjas* – tai asmuo, darantis tiesioginę ar netiesioginę žalą aplinkai arba sudarantis sąlygas tokiai žalai atsirasti ⁽³⁸⁾;

27) *užteršta teritorija* – tai teritorija, kurioje, patvirtintais duomenimis, yra tiek dėl žmogaus kaltės patekusių pavojingų medžiagų, kad jos kelia didelį pavojų žmonių sveikatai arba aplinkai, atsižvelgiant į dabartinę žemės naudojimą ir patvirtintą žemės naudojimą ateityje.

3. PAGALBOS SUDERINAMUMAS PAGAL EB SUTARTIES 87 STRAIPSNIO 3 DALĮ

3.1. Pagalbos suderinamumas pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą

(71) Valstybės pagalba aplinkos apsaugai yra suderinama su bendrąja rinka pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą, jeigu, remiantis pusiausvyros tyrimo rezultatais,

dėl jos išplečiama aplinkos apsaugos veikla nedarant neigiamo bendram interesui prieštaraujančio poveikio prekybos sąlygoms. Esant tokioms sąlygoms, pagalbos schemų trukmė neturėtų būti pernelyg ilga, neužkertant kelio valstybės narės galimybei iš naujo pranešti apie priemonę pasibaigus Komisijos sprendime nustatytam laikotarpiui. Valstybės narės pranešimus apie valstybės pagalbos priemones gali paremti tiksliu panašių ankstesnių pagalbos priemonių vertinimu, kuriuo įrodomas skatinamasis pagalbos poveikis.

(72) 73–146 punktuose aprašomos priemonės gali būti laikomos suderinamomis pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

3.1.1. *Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra*

(73) Investicinė pagalba, suteikianti įmonėms galimybę taikyti griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinti aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra, bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi 74–84 punktuose ir 3.2 skirsnyje nustatytų sąlygų.

(74) Investicijos, kurioms teikiama pagalba, turi tenkinti vieną iš šių dviejų sąlygų:

a) investicijomis pagalbos gavėjui sudaromos sąlygos savo veiksmis gerinti aplinkos apsaugą – taikant griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti, neatsižvelgiant į tai, ar esama privalomų nacionalinių standartų, griežtesnių nei Bendrijos standartas, arba

b) investicijomis pagalbos gavėjui sudaromos sąlygos savo veiksmis gerinti aplinkos apsaugą, kai Bendrijos standartų nėra.

(75) Pagalba negali būti teikiama, jeigu atlikus patobulinimus įmonės pasiektų jau priimtuose, tačiau dar neįsigaliojusiuose Bendrijos standartuose nustatytą aplinkos apsaugos lygmenį ⁽³⁹⁾.

Pagalbos intensyvumas

(76) Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 80–84 punktuose.

⁽³⁸⁾ 1975 m. kovo 3 d. Tarybos rekomendacija dėl sąnaudų paskirstymo ir valdžios institucijų veiksmų aplinkos apsaugos srityje (OL L 194, 1975 7 25, p. 1).

⁽³⁹⁾ Tačiau pagalba išankstiniam būsimų standartų taikymui ir pagalba naujoms transporto priemonėms įsigyti gali būti teikiama pagal 3.1.3 ir 3.1.2 skirsniuose nustatytas sąlygas.

(77) Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas aplinkos apsaugai gerinti, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 80–84 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

(78) Jeigu investuojama į ekologiškų naujovių turto įsigijimą arba ekologiškų naujovių projekto pradėjimą, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų, jeigu laikomasi šių sąlygų:

- a) Bendrijos pramonės naujausių technologijų požiūriu ekologiškų naujovių turtas arba projektas turi būti naujas arba iš esmės pagerintas. Naujoviškumą valstybė narė galėtų įrodyti, pavyzdžiui, pateikdama išsamų naujovės ir jos diegimo arba skleidimo rinkos sąlygų aprašymą, palygindama jį su naujausiais procesais arba organizavimo technologijomis, kurias toje pačioje pramonėje paprastai taiko kitos įmonės;
- b) numatoma nauda aplinkai turi būti gerokai didesnė už tą, kurią lemtų patobulinimas, atitinkantis bendrąją naujausių technologijų raidą panašiose veiklos srityse ⁽⁴⁰⁾;
- c) šio turto arba projektų naujoviškumas susijęs su aiškia technologine, rinkos arba finansine rizika, kuri yra didesnė už riziką, paprastai siejamą su panašiu ne naujovių turtu arba projektais. Valstybė narė šią riziką galėtų įrodyti, pavyzdžiui, taip: palyginti išlaidas su įmonės apyvarta, nurodyti plėtrai reikalingą laiką, numatomą ekologiškų naujovių diegimo naudą, palyginti su išlaidomis, nesėkmės tikimybę.

(79) Jeigu investicinę pagalbą įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą jeigu tokių Bendrijos standartų nėra, ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti

⁽⁴⁰⁾ Jeigu ekologiškų naujovių diegimo veiklai palyginti su įprasta ne naujovių diegimo veikla gali būti naudojami kiekybiniai parametrai, vertinant 78 punkto b papunktį „gerokai didesnė“ reiškia, kad ribinis pagerėjimas, kurio tikimasi įdiegus ekologiškas naujoves, mažesnės rizikos aplinkai, mažesnės taršos arba didesnio energijos arba išteklių naudojimo veiksmingumo požiūriu turėtų būti bent dvigubai didesnis už ribinį pagerėjimą, kurio tikimasi dėl bendrosios panašios ne naujovių diegimo veiklos raidos.

Jeigu siūlomas metodas konkrečiu atveju netinka arba jeigu kiekybinio palyginimo atlikti neįmanoma, paraiškos dėl valstybės pagalbos byloje turėtų būti išsamus šiam kriterijui vertinti naudojamo metodo aprašymas užtikrinant standartą, kuris būtų panašus į siūlomą metodą.

10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra, intensyvumas <i>išskyrus ekologiškų naujovių diegimą</i>	Pagalbos įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra, intensyvumas <i>ekologiškų naujovių diegimo srityje</i>
Mažosios įmonės	70 %	80 %
Vidutinės įmonės	60 %	70 %
Didelės įmonės	50 %	60 %

Reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo metodologija

(80) Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, kurios būtinos aukštesniam nei Bendrijos standartuose nustatytam aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti, ir jos bus skaičiuojamos dviem etapais. Pirmia, tiesiogiai su aplinkos apsauga susijusios investicinės išlaidos prireikus bus skaičiuojamos remiantis priešingąja padėtimi. Antra, veiklos pelnas bus atimamas, o veiklos sąnaudos pridedamos.

(81) Tiesiogiai su aplinkos apsauga susijusios investicijų dalies nustatymas:

a) jeigu su aplinkos apsauga susijusių investicinių išlaidų dalį visose investicinėse išlaidose galima lengvai nustatyti, ši tiksliai nustatyta aplinkos apsaugos išlaidų dalis yra reikalavimus atitinkančios sąnaudos ⁽⁴¹⁾;

b) visais kitais atvejais papildomos investicinės išlaidos turi būti nustatomos lyginant investicijas su priešingąja padėtimi, kuri susiklostytų, jeigu valstybės pagalba nebūtų teikiama. Tinkama priešingoji padėtis yra techniniu požiūriu panašių investicijų, kuriomis užtikrinamas žemesnis aplinkos apsaugos lygis (atitinkantis privalomus Bendrijos standartus, jeigu jie yra) ir kurios, tikėtina, būtų atliekamos neteikiant pagalbos, išlaidos (orientacinės investicijos). Techniniu požiūriu panašios investicijos – tai investicijos, kurių gamybos pajėgumas ir visos kitos techninės savybės yra tokie patys (išskyrus tiesiogiai su papildomomis investicijomis į aplinkos apsaugą susijusias savybes). Be to, verslo požiūriu tokios orientacinės investicijos turi būti patikima alternatyva vertinamoms investicijoms.

⁽⁴¹⁾ Taip būtų tuo atveju, pavyzdžiui, jeigu atnaujinamas dabartinis gamybos procesas ir jeigu gali būti aiškiai nustatytos konkrečios aplinkos apsaugos veiksmingumą pagerinančios dalys.

(82) Veiklos pelno ir (arba) sąnaudų nustatymas: reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis į aplinkos apsaugą ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, jeigu šiame skyriuje nenustatyta kitaip. Tai reiškia, kad toks veiklos pelnas turi būti atimamas ir tokios veiklos sąnaudos gali būti pridėamos prie papildomų investicinių išlaidų.

(83) Reikalavimus atitinkančios investicijos gali būti investicijos į materialųjį ir (arba) nematerialųjį turtą.

(84) Investicijų, kuriomis siekiama aplinkos apsaugos lygį pagerinti labiau, nei nustatyta Bendrijos standartuose, atveju priešingoji padėtis turėtų būti parenkama taip:

a) **jeigu įmonė taiko nacionalinius standartus, priimtus, kai nėra Bendrijos standartų**, reikalavimus atitinkančias sąnaudas sudaro papildomos investicinės išlaidos, būtinos nacionaliniuose standartuose reikalaujamam aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti;

b) **jeigu įmonė taiko griežtesnius nacionalinius standartus nei atitinkami Bendrijos nustatyti standartai ar už šiuos nacionalinius standartus griežtesnius standartus arba taiko griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti**, reikalavimus atitinkančias sąnaudas sudaro papildomos investicinės išlaidos, būtinos geresnei aplinkos apsaugai užtikrinti, nei reikalaujama Bendrijos standartuose. Investicinės sąnaudos, būtinos Bendrijos standartuose reikalaujamai apsaugai užtikrinti, neatitinka reikalavimų;

c) **jeigu nėra jokių standartų**, reikalavimus atitinkančias sąnaudas sudaro investicinės išlaidos, būtinos geresnei aplinkos apsaugai užtikrinti nei susijusi įmonė arba susijusios įmonės galėtų užtikrinti neteikiant pagalbos aplinkos apsaugai.

3.1.2. *Pagalba naujoms transporto priemonėms, kurioms taikomi griežtesni standartai nei Bendrijos nustatyti arba kuriomis gerinama aplinkos apsauga, jeigu Bendrijos standartų nėra, įsigyti*

(85) 73–84 punktuose nustatytos bendrosios taisyklės taikomos įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos nustatyti transporto sektoriuje arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų transporto sektoriuje nėra. Nukrypstant nuo 75 punkto, jeigu pagalba naujoms kelių, geležinkelių, vidaus vandenų ir jūrų transporto priemonėms įsigyti atitinka priimtus Bendrijos standartus, ją galima teikti, kai tokios transporto priemonės įgyjamos dar neįsigaliojus šioms standartams, o naujiems

Bendrijos standartams įsigaliojus, jų atgaline data nebus galima taikyti jau įgytoms transporto priemonėms.

(86) Kai transporto sektoriuje siekiant aplinkos apsaugos tikslų atliekama modernizavimo veikla, reikalavimus atitinkančiomis sąnaudomis laikomos visos susijusios papildomos grynosios išlaidos, atsižvelgiant į 80–84 punktuose nustatytą reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimo metodologiją, jeigu naudojamos transporto priemonės pagerinamos taip, kad atitiktų aplinkos apsaugos standartus, kurie nebuvo įsigalioję, kai šios transporto priemonės buvo pradėtos naudoti, arba jeigu transporto priemonės netaikomi jokie aplinkos apsaugos standartai.

3.1.3. *Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui*

(87) Pagalba įmonėms, kad šios taikytų naujus, dar neįsigaliojusius Bendrijos standartus, kuriais siekiama geresnės aplinkos apsaugos, bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu Bendrijos standartai buvo priimti, su sąlyga, kad investicijos atliekamos ir baigiamos likus bent vieneriems metams iki standarto įsigaliojimo.

Pagalbos intensyvumas

(88) Didžiausias pagalbos intensyvumas mažosioms įmonėms yra 25 %, vidutinėms – 20 %, o didelėms – 15 %, jeigu investicijos atliekamos ir baigiamos likus daugiau nei trejiems metams iki privalomos standarto perkėlimo arba įsigaliojimo dienos. Pagalbos intensyvumas mažosioms įmonėms yra 20 %, vidutinėms – 15 %, o didelėms – 10 %, jeigu investicijos atliekamos ir baigiamos likus vieneriems–trejiems metams iki privalomos standarto perkėlimo arba įsigaliojimo dienos.

	Pagalbos išankstiniam Bendrijos standartų taikymui intensyvumas, kai investicijos atliekamos ir baigiamos:	
	Likus daugiau nei trejiems metams iki standarto įsigaliojimo dienos	Likus vieneriems–trejiems metams iki standarto įsigaliojimo dienos
Mažosios įmonės	25 %	20 %
Vidutinės įmonės	20 %	15 %
Didelės įmonės	15 %	10 %

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

(89) Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, kurios būtinos Bendrijos standarte nustatytam aplinkos apsaugos lygiui užtikrinti, palyginti su dabartiniu aplinkos apsaugos lygiu, kuris reikalaujamas prieš įsigaliojant šiam standartui.

(90) Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81, 82 ir 83 punktuose.

3.1.4. Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti

- (91) Pagalba įmonėms, atliekančioms tyrimus, tiesiogiai susijusius su investicijomis, skirtomis tokiems tikslams: siekti standartų 3.1.1 skirsnyje nustatytais sąlygomis, taupyti energiją 3.1.5 skirsnyje nustatytais sąlygomis, gaminti atsinaujančią energiją 3.1.6 skirsnyje nustatytais sąlygomis, bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi šiame skyriuje nustatytų sąlygų. Tai taip pat bus taikoma atvejams, kai, atsižvelgus į parengiamojo tyrimo rezultatus, nagrinėjamos investicijos neatliekamos.
- (92) Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % tyrimo išlaidų.
- (93) Jeigu tyrimas atliekamas MVĮ vardu, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta pateikiamoje lentelėje.

	Aplinkos apsaugos tyrimai
Mažosios įmonės	70 %
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

3.1.5. Pagalba energijos taupymui

- (94) Investicinė pagalba ir (arba) pagalba veiklai, sudarančios galimybę įmonėms sutaupyti energijos, bus laikomos suderinamos su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi toliau nurodytų sąlygų:

3.1.5.1. Investicinė pagalba

Pagalbos intensyvumas

- (95) Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 60 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
- (96) Jeigu investicinę pagalbą energijos taupymui ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos energijos taupymui intensyvumas
Mažosios įmonės	80 %
Vidutinės įmonės	70 %
Didelės įmonės	60 %

- (97) Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas sutaupyti kuo daugiau energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 98 punkte.

Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

- (98) Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, būtinos aukštesniam nei Bendrijos standartuose nustatytam energijos taupymo lygmeniui pasiekti.

Papildomos išlaidos apskaičiuojamos pagal šias taisykles:

- a) *tiesiogiai su energijos taupymu susijusi investicijų dalis* turi būti nustatoma pagal šių gairių 81 ir 83 punktuose nustatytas taisykles;
- b) *aukštesnis nei Bendrijos standartuose nustatytas energijos taupymo lygis* turi būti nustatomas pagal šių gairių 84 punkte nustatytas taisykles;
- c) *veiklos pelno ir (arba) sąnaudų nustatymas*: reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti apskaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis į energijos taupymą ir atsiradusius per pirmuosius trejus šių investicijų naudojimo metus MVĮ atveju, per pirmuosius ketverius metus didelių įmonių, nedalyvaujančių ES prekybos taršos CO₂ leidimais sistemoje, atveju, ir per pirmuosius penkerius metus didelių įmonių, dalyvaujančių ES prekybos taršos CO₂ leidimais sistemoje, atveju. Didelių įmonių atveju šis laikotarpis gali būti sumažintas iki pirmųjų trejų šių investicijų naudojimo metų, jeigu gali būti įrodyta, kad šių investicijų nuvertėjimo laikas yra ne daugiau nei treji metai.

3.1.5.2. Pagalba veiklai

- (99) Pagalba energijos taupymo veiklai teikiama tik tuo atveju, jeigu laikomasi šių sąlygų:

- a) pagalbą sudaro tik grynąjų papildomų dėl investicijų atsiradusių gamybos sąnaudų kompensavimas, atsižvelgiant į taupant energiją gaunamą naudą ⁽⁴²⁾. Nustatant pagalbos veiklai dydį, bet kokia svarstomos įmonės naujai įgainei teikiama investicinė pagalba turi būti atimama iš gamybos sąnaudų;

⁽⁴²⁾ Į gamybos sąnaudas neįskaičiuojama jokia pagalba, tačiau įskaičiuojamas normalus pelno lygis.

b) pagalbos trukmė – ne daugiau nei penkeri metai.

- (100) Jeigu pagalba laipsniškai mažinama, jos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 100 % papildomų išlaidų pirmaisiais metais, tačiau iki penktųjų metų pabaigos pagal tiesinį modelį jis turi sumažėti iki nulio. Jeigu pagalba laipsniškai nemažinama, jos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % papildomų išlaidų.

3.1.6. Pagalba atsinaujinantiems energijos šaltiniams

- (101) Aplinkos apsaugai skirta investicinė pagalba ir pagalba veiklai, skatinančios atsinaujinančių šaltinių energijos naudojimą, bus laikomos suderinamos su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi 102–111 punktuose nustatytų sąlygų. Valstybės pagalba gali būti pateisinama, jeigu nėra privalomo Bendrijos standarto, kuriuo įmonėms būtų nustatytas įpareigojimas, kad atsinaujinančių šaltinių energija sudarytų tam tikrą visos energijos dalį. Biokuro gamybai skirta investicinė pagalba ir (arba) pagalba veiklai leidžiama tik gaminant tvarų biokurą.

3.1.6.1. Investicinė pagalba

Pagalbos intensyvumas

- (102) Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 60 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
- (103) Jeigu investicinę pagalbą atsinaujinantiems energijos šaltiniams ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos atsinaujinantiems energijos šaltiniams intensyvumas
Mažosios įmonės	80 %
Vidutinės įmonės	70 %
Didelės įmonės	60 %

- (104) Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas gauti kuo daugiau atsinaujinančios energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 105 ir 106 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

- (105) Reikalavimus atitinkančias investicines sąnaudas atsinaujinančios energijos srityje gali sudaryti tik pagalbos gavėjo patiriamos papildomų investicijų išlaidos, palyginti su

tradicinėmis energijos gamybos veiksmingumo požiūriu tokio paties našumo jėgainėmis arba šildymo sistemomis.

- (106) Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis į atsinaujinančius energijos šaltinius ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81, 82 ir 83 punktuose.

3.1.6.2. Pagalba veiklai

- (107) Pagalba atsinaujinančios energijos gamybos veiklai gali būti pateisinama, jeigu ji skirta energijos gamybos iš atsinaujinančių energijos šaltinių sąnaudų ir tokios rūšies energijos rinkos kainos skirtumui padengti. Tai taikoma atsinaujinančios energijos gamybai, siekiant vėliau ją parduoti rinkoje, taip pat siekiant pačiai įmonei ją naudoti.

- (108) Valstybės narės gali teikti pagalbą atsinaujinantiems energijos šaltiniams šiais būdais.

(109) 1 variantas

- a) valstybės narės gali teikti pagalbą veiklai, skirtą atsinaujinančios energijos gamybos sąnaudų, įskaitant papildomų investicijų į aplinkos apsaugą nuvertėjimą, ir tokios rūšies energijos rinkos kainos skirtumui padengti. Tokiu atveju pagalba veiklai gali būti teikiama iki visiško jėgainės nusidėvėjimo pagal įprastas apskaitos taisykles. Vėliau pagalba energijos gamybai jėgainėje negali būti teikiama. Tačiau pagalba taip pat galima užtikrinti normalią kapitalo grąžą;

- b) kai pagalba teikiama remiantis a papunkčiu, nustatant pagalbos veiklai dydį bet kokia svarstomos įmonės naujai jėgainei teikiama investicinė pagalba turi būti atimama iš gamybos sąnaudų. Valstybės narės, pranešdamos Komisijai apie pagalbos schemas, turi nurodyti tikslius paramos mechanizmus, o pirmiausia – pagalbos dydžio apskaičiavimo metodus;

- c) kitaip nei kitiems atsinaujinantiems energijos šaltiniams, biomasei reikia palyginti mažai investicinių išlaidų, tačiau daugiau veiklos sąnaudų. Todėl Komisija neprieštaraus, kad pagalba veiklai, skirta atsinaujinančios energijos gamybai iš biomasės, viršytų investicijų sumą, jeigu valstybės narės sugebės įrodyti, kad bendros įmonių išlaidos nusidėvėjus jėgainei vis dar yra didesnės už energijos rinkos kainas.

(110) 2 variantas

- a) valstybės narės taip pat gali teikti paramą atsinaujinantiems energijos šaltiniams taikydamos rinkos mechanizmus, pavyzdžiui, išduodamos ekologinius sertifikatus arba rengdamos konkursus. Šiais rinkos mechanizmais sudaroma galimybė visiems atsinaujinančios energijos gamintojams gauti netiesioginės naudos dėl garantuotos jų gaminamos energijos, kurios kaina didesnė už tradicinės energijos rinkos kainą, paklauso. Minėtų ekologinių sertifikatų kaina iš anksto nėra nustatoma, bet priklauso nuo pasiūlos ir paklauso;
- b) jeigu rinkos mechanizmai yra valstybės pagalba, Komisija gali leisti juos taikyti, jeigu valstybės narės sugeba įrodyti, kad parama yra būtina norint užtikrinti atsinaujinančių energijos šaltinių gyvybingumą, nėra perteklinė ir nemažina atsinaujinančios energijos gamintojų siekio tapti konkurencingesniems. Komisijos leidimas taikyti šias pagalbos sistemas galioja dešimt metų.

(111) 3 variantas

be to, valstybės narės gali teikti pagalbą veiklai pagal 100 punkte įtvirtintas nuostatas.

3.1.7. Pagalba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai

- (112) Aplinkos apsaugai skirta investicinė pagalba ir pagalba bendros šilumos ir elektros energijos gamybos veiklai bus laikomos suderinamos su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetė vykdoma 70 punkto 11 papunktyje apibrėžta labai veiksminga bendra šilumos ir elektros energijos gamyba ir jeigu dėl investicinės pagalbos:

- a) naujas bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetas bendrai sutaupys pirminės energijos, palyginti su atskira produkcija, kaip apibrėžta Direktyvoje 2004/8/EB ir Sprendime 2007/74/EB;
- b) dėl dabartinio bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vieneto pagerinimo arba dabartinio energijos gamybos vieneto pakeitimo į bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetą bus sutaupyta pirminės energijos, palyginti su pradine padėtimi.

- (113) Pagalbos veiklai atveju dabartinis bendros šilumos ir elektros energijos gamybos vienetas turi atitikti 70 punkto 11 papunktyje nustatytą labai veiksmingos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos apibrėžtį, taip pat bendrai sutaupytos pirminės energijos, palyginti su atskira produkcija, kaip apibrėžta Direktyvoje 2004/8/EB ir Sprendime 2007/74/EB, reikalavimą.

3.1.7.1. Investicinė pagalba

Pagalbos intensyvumas

- (114) Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 60 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
- (115) Jeigu investicinę pagalbą bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos labai veiksmingai bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai intensyvumas
Mažosios įmonės	80 %
Vidutinės įmonės	70 %
Didelės įmonės	60 %

- (116) Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas sutaupyti kuo daugiau energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 117 ir 118 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

- (117) Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, būtinos labai veiksmingos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos jėginei įrengti ir naudoti, palyginti su orientacinėmis investicijomis.
- (118) Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81–83 punktuose.

3.1.7.2. Pagalba veiklai

- (119) Pagalba labai veiksmingai bendrai šilumos ir elektros energijos gamybos veiklai gali būti teikiama pagal 3.1.6.2 skirsnyje aprašytas atsinaujinančią energiją taikomas taisykles:
- a) elektros energijos ir šilumos paskirstymo visuomenei įmonėms, jeigu šios elektros energijos arba šilumos gamybos sąnaudos viršija rinkos kainą. Priimant sprendimą dėl pagalbos būtinumo, bus atsižvelgta į išlaidas ir pajamas, susijusias su elektros energijos arba šilumos gamyba bei pardavimu;
- b) kartu pagamintos elektros energijos ir šilumos naudojimui pramonėje, jeigu galima įrodyti, kad vieno energijos vieneto gamybos pagal tą technologiją sąnaudos viršija vieno tradicinės energijos vieneto rinkos kainą. Į gamybos sąnaudas gali būti įtraukta įprastinė jėgainės kapitalo grąžos norma, tačiau bet kokios šios įmonės pajamos iš šilumos gamybos turi būti atimamos iš gamybos sąnaudų.

3.1.8. Pagalba veiksmingu energijos naudojimui pagrįstam centralizuotam šildymui

- (120) Aplinkos apsaugai skirta investicinė pagalba veiksmingu energijos naudojimui pagrįsto centralizuoto šildymo įrenginiams⁽⁴³⁾ bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu dėl jos sutaupoma pirminės energijos ir jeigu centralizuoto šildymo įrenginiai, kuriems teikiama pagalba, atitinka 70 punkto 13 papunktyje pateiktą veiksmingu energijos naudojimui pagrįsto centralizuoto šildymo apibrėžtį, ir jeigu:
- dėl bendro šilumos (taip pat elektros energijos bendros šilumos ir elektros energijos gamybos atveju) gamybos proceso ir šilumos paskirstymo bus sutaupyta pirminės energijos, arba
 - investicijos skirtos atliekų šilumai naudoti ir skirstyti užtikrinant centralizuotą šildymą.

Pagalbos intensyvumas

- (121) Pagalbos intensyvumas centralizuoto šildymo įrenginiams turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų. Jeigu pagalba skirta tik centralizuoto šildymo įrenginių gamybos veiklai, veiksmingu energijos naudojimui pagrįsto centralizuoto šildymo įrenginiams, naudojančiams atsinaujinančius energijos šaltinius, arba bendrai šilumos ir elektros energijos gamybai bus taikomos atitinkamai 3.1.6 ir 3.1.7 skirsnuose nustatytos taisyklės.
- (122) Jeigu investicinę pagalbą veiksmingu energijos naudojimui pagrįstam centralizuotam šildymui ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos veiksmingu energijos naudojimui pagrįstam centralizuotam šildymui, naudojant tradicinius energijos šaltinius, intensyvumas
Mažosios įmonės	70 %
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

- (123) Kai investicinė pagalba teikiama tikrai konkurencingo konkurso būdu, remiantis aiškiais, skaidriais ir nediskriminaciniais kriterijais, t. y. veiksmingai užtikrinant, kad pagalba yra tik minimumas, reikalingas sutaupyti kuo daugiau energijos, pagalbos intensyvumas gali būti iki 100 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų, kaip apibrėžta 124 ir 125 punktuose. Konkursas turi būti nediskriminacinis ir jame turi dalyvauti pakankamai įmonių. Be to, konkurso biudžetas turi būti privalomai ribotas, t. y. ne visi dalyviai gali gauti pagalbą. Galiausiai pagalba turi būti teikiama remiantis pradine kainos siūlytojo siūloma kaina, taigi neatsižvelgiant į tolesnes derybas.

⁽⁴³⁾ Išskyrus centralizuoto šildymo infrastruktūrą, kurios finansavimui šios gairės netaikomos, bet kurios finansavimas bus vertinamas tik pagal 87 straipsnio 3 dalies c punktą.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

- (124) Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, būtinos investuoti į veiksmingu energijos naudojimui pagrįstą centralizuotą šildymą, palyginti su orientacinėmis investicijomis.
- (125) Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis ir atsiradusius per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus, kaip nustatyta 81–83 punktuose.

3.1.9. Pagalba atliekų tvarkymui

- (126) Su aplinkos apsauga susijusi investicinė pagalba kitų įmonių atliekų tvarkymui, įskaitant pakartotinio atliekų naudojimo, perdirbimo ir panaudojimo veiklą, bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu toks tvarkymas atitinka hierarchinę atliekų tvarkymo principų klasifikaciją⁽⁴⁴⁾ ir 127 punkte išdėstytas sąlygas.
- (127) Investicinė pagalba atliekų tvarkymui teikiama tik tuo atveju, jeigu laikomasi visų šių sąlygų:
- investicijomis siekiama sumažinti kitų įmonių (teršėjų) keliamą taršą ir jos nenaudojamos pagalbos gavėjo keliamai taršai mažinti;
 - pagalba netiesiogiai nesumažinami teršėjų mokesčiai, kurie jiems turėtų būti nustatyti Bendrijos teisės aktuose, arba mokesčiai, kurie turėtų būti laikomi įprastomis bendrovės išlaidomis, kurias ji patiria kaip teršėja;
 - investicijos skirtos „naujausioms technologijoms“⁽⁴⁵⁾ arba jos naudojamos tradicinėms, tačiau naujoviškai taikomoms technologijoms;
 - neteikiant pagalbos, tvarkomos medžiagos būtų naikinamos arba tvarkomos ne tokiu aplinkai palankiu būdu;

⁽⁴⁴⁾ Klasifikacija pateikta Komisijos komunikate dėl Bendrijos atliekų tvarkymo strategijos peržiūros (COM(96) 399 galutinis, 1996 7 30). Šiame komunikate Komisija pabrėžia, kad atliekų tvarkymas yra prioritetas Bendrijos tikslas, kad būtų sumažinta rizika aplinkai. Atliekų tvarkymo koncepciją reikėtų nagrinėti iš trijų pusių: pakartotinio atliekų naudojimo, perdirbimo ir panaudojimo. Atliekos, kurių susidarymo išvengti neįmanoma, turi būti tvarkomos ir naikinamos nekeliant pavojaus. Komunikate dėl teminės atliekų prevencijos ir perdirbimo strategijos (COM(2005) 666) Komisija dar kartą pabrėžė savo įsipareigojimą laikytis šių principų ir nustatė konkrečias atliekų prevencijos, pavyzdžiui, ekologinis procesų ir gaminių projektavimas arba paskatos MVĮ atliekų prevencijos priemonėms įgyvendinti, ir perdirbimo priemonės.

⁽⁴⁵⁾ Naujausios technologijos – tai metodika, kurią taikant atliekų produkto naudojimas galutiniam gaminiui pagaminti yra įprasta ir ekonomiškai pelninga veikla. Kai taikytina, „naujausių technologijų“ sąvoka turi būti aiškinama remiantis Bendrijos technologijų ir bendrosios rinkos požiūriu.

- e) investicijų tikslas – ne vien tik didinti perdirbtinių medžiagų paklausą, tačiau taip pat didinti šių medžiagų surinkimo kiekius.

Pagalbos intensyvumas

- (128) Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų.
- (129) Jeigu investicinę pagalbą atliekų tvarkymui ketinama teikti MVĮ, pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos atliekų tvarkymui intensyvumas
Mažosios įmonės	70 %
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

- (130) Reikalavimus atitinkančias sąnaudas gali sudaryti tik papildomos investicinės išlaidos, kurios yra būtinos investuoti į atliekų tvarkymą ir kurias patiria pagalbos gavėjas, palyginti su orientacinėmis investicijomis, t. y. tradicine gamyba be tokio paties masto atliekų tvarkymo. Tokių orientacinių investicijų išlaidos turi būti atimamos iš reikalavimus atitinkančių sąnaudų.
- (131) Reikalavimus atitinkančios sąnaudos turi būti skaičiuojamos atimant visą veiklos pelną ir visas veiklos sąnaudas, susijusias su papildomomis investicijomis į atliekų tvarkymą ir atsiradusias per pirmuosius penkerius šių investicijų naudojimo metus ⁽⁴⁶⁾, kaip nustatyta 81–83 punktuose.

3.1.10. Pagalba užterštoms teritorijoms atkurti

- (132) Investicinė pagalba įmonėms, šalinančioms aplinkai padarytą žalą atkuriant užterštas teritorijas, bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte ⁽⁴⁷⁾, jeigu dėl šios pagalbos pagerėja aplinkos apsauga. Susijusią žalą aplinkai sudaro žala dirvožemio arba paviršinio ar gruntinio vandens kokybei.

Jeigu teršėjas yra aiškiai nustatytas, šis asmuo turi finansuoti atkūrimo darbus pagal principą „teršėjas moka“, ir valstybės pagalbos teikti negalima. Šiuo atveju „teršėjas“ yra pagal kiekvienoje valstybėje narėje taikytinus teisės aktus atsakingas asmuo, nepažeidžiant galimybės šioje srityje priimti Bendrijos taisykles.

⁽⁴⁶⁾ Jeigu investicija susijusi tik su aplinkos apsauga ir negaunama jokios kitos ekonominės naudos, nustatant reikalavimus atitinkančias sąnaudas nieko papildomai atimti nereikia.

⁽⁴⁷⁾ Atkūrimo darbams, kuriuos atlieka valdžios institucijos joms priklausančioje žemėje, Sutarties 87 straipsnis netaikomas. Tačiau valstybės pagalbos klausimas gali iškilti po atkūrimo žemę pardavus žemesnei nei rinkos kaina. Šiuo atžvilgiu vis dar taikomas Komisijos komunikatas dėl valstybės pagalbos elementų valdžios institucijoms parduodant žemę ir pastatus (OL C 209, 1997 7 10, p. 3).

Kai teršėjas nenustatytas arba jo negalima priversti padengti išlaidas, už atkūrimo darbus atsakingas asmuo gali gauti pagalbą.

Pagalbos intensyvumas

- (133) Pagalba užterštoms teritorijoms atkurti gali sudaryti iki 100 % reikalavimus atitinkančių sąnaudų.

Visas pagalbos dydis jokių atveju negali viršyti faktinių įmonės patirtų išlaidų.

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

- (134) Reikalavimus atitinkančios sąnaudos – tai atkūrimo darbų išlaidos, atėmus žemės vertės padidėjimą. Visos įmonės patirtos jos teritorijos atkūrimo išlaidos, neatsižvelgiant į tai, ar šias išlaidas galima įtraukti į balanse nurodomą ilgalaikį turtą, yra reikalavimus atitinkančios investicijos, jeigu tai susiję su užterštų teritorijų atkūrimu.

3.1.11. Pagalba įmonių perkėlimui

- (135) Investicinė pagalba įmonių perkėlimui į naujas teritorijas, kad būtų apsaugota aplinka, bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi šių sąlygų:

- vieta turi būti keičiama aplinkos apsaugos arba prevencijos tikslais remiantis kompetentingos valdžios institucijos administraciniu arba teismo sprendimu arba įmonės ir kompetentingos valdžios institucijos susitarimu;
- įmonė privalo laikytis pačių griežčiausių naujajame regione, į kurį ji perkeliama, taikomų aplinkos apsaugos standartų.

- (136) Pagalbos gavėjas gali būti:

- miesto teritorijoje arba specialioje saugomoje teritorijoje, priskirtoje pagal 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvą 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos ⁽⁴⁸⁾ įsteigta įmonė, teisėtai besiverčianti veikla (t. y. įmonė laikosi visų teisinių reikalavimų, įskaitant visas jai taikomas aplinkos apsaugos normas), dėl kurios labai teršiama aplinka, ir dėl savo veiklos vietovės pobūdžio turinti persikelti į tinkamesnę teritoriją, arba

⁽⁴⁸⁾ OL L 206, 1992 7 22, p. 7. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2006/105/EB (OL L 363, 2006 12 20, p. 368).

- b) įmonė arba įrenginiai, kuriems taikoma Seveso II direktyva.

Pagalbos intensyvumas

- (137) Pagalbos intensyvumas turi būti ne didesnis nei 50 % reikalavimus atitinkančių investicinių sąnaudų. Pagalbos intensyvumą galima padidinti 10 procentinių punktų vidutinėms įmonėms ir 20 procentinių punktų mažosioms įmonėms, kaip nurodyta toliau pateikiamoje lentelėje.

	Pagalbos perkėlimui intensyvumas
Mažosios įmonės	70 %
Vidutinės įmonės	60 %
Didelės įmonės	50 %

Reikalavimus atitinkančios sąnaudos

- (138) Siekdamą nustatyti su perkėlimu susijusios pagalbos reikalavimus atitinkančių sąnaudų sumą, Komisija visų pirma atsižvelgs į šiuos dalykus:

- a) į šią naudą:
- i) paliekamos gamyklos arba žemės pardavimo arba nuomos pajamas;
 - ii) atlyginimą nusavinant;
 - iii) bet kokią kitą naudą, susijusią su gamyklos perdavimu, ypač perduodant gautą su naudojamų technologijų patobulinimu susijusią naudą, taip pat naudą, susijusią su geresniu gamyklos panaudojimu;
 - iv) investicijas, susijusias su našumo didinimu;

- b) į šias išlaidas:

- i) išlaidas, susijusias su žemės pirkimu arba tokio paties našumo, kaip ir paliekama gamykla, naujos gamyklos statyba ar pirkimu;
- ii) visas baudas, paskirtas įmonei už žemės arba pastatų nuomos sutarčių nutraukimą, jeigu šios sutartys nutraukiamos pirma laiko dėl administracinio arba teismo sprendimo, nurodančio persikelti į kitą vietą.

3.1.12. Pagalba taikant prekybos leidimais schemas

- (139) Valstybės pagalba gali būti susijusi su prekybos leidimais schemomis įvairiais būdais, pavyzdžiui, kai leidimai išduodami už mažesnę nei rinkos kainą, o išlaidas apmoka valstybės narės.

- (140) Su prekybos leidimais schemomis susijusi valstybės pagalba gali būti pripažinta suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi šio punkto a–d papunkčiuose ir 141 punkte nustatytų sąlygų. Nukrypstant nuo šios nuostatos, 141 punktas netaikomas prekybos leidimais schemoms prekybos laikotarpiu, kuris baigiasi 2012 m. gruodžio 31 d., pagal 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/87/EB, nustatančią šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje ir iš dalies keičiančią Tarybos direktyvą 96/61/EB⁽⁴⁹⁾ (toliau – ES PTLs)⁽⁵⁰⁾:

- a) prekybos leidimais schemas turi būti parengiamos taip, kad būtų siekiama didesnių aplinkos apsaugos tikslų, palyginti su siektiniais tikslais pagal susijusioms įmonėms privalomus Bendrijos standartus;
- b) leidimai turi būti išduodami skaidriai, remiantis objektyviais kriterijais ir kuo geresnės kokybės duomenų šaltiniais, o kiekvienai įmonei mažesne nei rinkos kaina išduodamų prekybos leidimų bendras kiekis neturi viršyti numatomų jos poreikių, kaip apskaičiuota, jeigu prekybos sistemos nebūtų;
- c) leidimų išdavimo metodika neturi būti palankesnė tam tikroms įmonėms arba tam tikriems sektoriams, išskyrus atvejus, kai tai grindžiama pačios schemos aplinkos apsaugos logika arba jeigu tokios taisyklės yra reikalingos darnai su kitomis aplinkos apsaugos politikos kryptimis užtikrinti;
- d) visų pirma leidimai naujiems dalyviams iš esmės neišduodami geresnėmis sąlygomis negu tose pačiose rinkose jau veikiančioms įmonėms. Didėsni suteikiamų leidimų kiekis esamiems įrenginiams, palyginti su naujais dalyviais, neturėtų sudaryti per didelį kliūčių pakelti į rinką.

- (141) Komisija su prekybos leidimais schema susijusios valstybės pagalbos būtinumą ir proporcingumą vertins remdamasi tokiais kriterijais:

- a) renkantis pagalbos gavėjus reikia remtis objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba turi būti teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visiems konkurentams, veikiančiams tame pačiame sektoriuje ir (arba) toje pačioje atitinkamoje rinkoje, jeigu jų faktinė padėtis panaši;
- b) dėl to, kad visi leidimai parduodami aukcione, turi labai padidėti kiekvieno sektoriaus arba kiekvienos rūšies pagalbos gavėjų gamybos sąnaudos;

⁽⁴⁹⁾ OL L 275, 2003 10 25, p. 32. Direktyva su paskutiniais pakeitimais, padarytais Direktyva 2004/101/EB (OL L 338, 2004 11 13, p. 18).

⁽⁵⁰⁾ Komisija su nacionaliniais leidimų paskirstymo planais pagal ES PTLs susijusią valstybės pagalbą vertino prekybos laikotarpiu, kuris baigiasi 2012 m. gruodžio 31 d., remdamasi 140 punkte nustatytais kriterijais.

- c) labai nemažinant pardavimo apimtį didelio gamybos sąnaudų padidėjimo negalima perduoti pirkėjams. Šis tyrimas gali būti atliktas remiantis, be kita ko, susijusio sektoriaus produkto kainos elastingumo vertinimu. Toks vertinimas bus atliekamas atitinkamoje geografinėje rinkoje. Siekiant įvertinti, ar sąnaudų padidėjimo dėl prekybos leidimais schemos negalima perduoti pirkėjams, gali būti vertinama prarasta pardavimo apimtis, taip pat prarastos pardavimo apimtį poveikis bendrovės pelningumui.
- d) sektoriuje veikiančios atskiros įmonės taršos lygio sumažinti negali, kad būtų padengta už sertifikatą mokama kaina. Tai, kad vartojimo sumažinti neįmanoma, gali būti įrodoma pateikiant geriausios technologijos Europos ekonominėje erdvėje (toliau – EEE) taršos lygį ir juos naudojant kaip atskaitos tašką. Visos geriausią technologiją pasiekusios įmonės leidimu, atitinkančiu gamybos sąnaudų padidėjimą dėl prekybos leidimais schemos, daugiausia gali pasinaudoti naudodamos geriausią technologiją, kurios negalima perduoti pirkėjams. Visos įmonės, kurių aplinkos apsaugos veiksmingumas prastesnis, gaus mažiau leidimų, t. y. proporcingai jų aplinkos apsaugos veiksmingumui.

3.2. Skatinamasis pagalbos poveikis ir būtinumas

- (142) Valstybės pagalba turi būti skatinamojo pobūdžio. Dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai pagalbos gavėjo elgesys turi pasikeisti taip, kad pagerėtų aplinkos apsauga.
- (143) Komisijos nuomone, pagalba nedaro skatinamojo poveikio jos gavėjui, jeigu pagalbos gavėjas buvo pradėjęs įgyvendinti projektą dar iki paraiškos dėl pagalbos pateikimo nacionalinėms valdžios institucijoms.
- (144) Jeigu remiamas projektas nepradėtas įgyvendinti iki paraiškos dėl pagalbos pateikimo, preziumuojama, kad skatinamojo poveikio reikalavimas savaime buvo patenkintas teikiant visų rūšių pagalbą MVĮ, išskyrus atvejus, kai pagalba turi būti išsamiai vertinama, kaip numatyta 5 skyriuje.
- (145) Dėl visų kitų remiamų projektų Komisija reikalaus, kad apie pagalbą pranešanti valstybė narė įrodytų skatinamąjį poveikį.
- (146) Siekdamas įrodyti skatinamąjį poveikį, susijusi valstybė narė turi įrodyti, kad neteikiant pagalbos, t. y. priešingosios padėties atveju, aplinkai palankesnė alternatyva nebūtų įgyvendinta. Šiuo tikslu susijusi valstybė narė turi pateikti informaciją, kuria įrodoma, kad
- a) priešingoji padėtis yra tikėtina;

- b) reikalavimus atitinkančios sąnaudos apskaičiuotos remiantis 81, 82 ir 83 punktuose pateikta metodologija, ir
- c) neteikiant pagalbos investicijos nebūtų pakankamai pelningos, tinkamai atsižvelgiant į naudą, susijusią su investicijomis neteikiant pagalbos, įskaitant prekybos leidimų, kuriuos atlikus aplinkai palankias investicijas gali gauti susijusi įmonė, vertę.

3.3. Pagalbos suderinamumas pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą

- (147) Pagalba, skirta bendriems Europos interesams svarbių projektų vykdymui, kuriais siekiama prioritetinių aplinkos apsaugos tikslų, gali būti laikoma suderinama su bendrąja rinka pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą, jeigu laikomasi šių sąlygų:
- a) pagalba siūloma konkrečiam projektui, kurio įgyvendinimo sąlygos yra konkrečios ir aiškiai apibrėžtos, įskaitant jo dalyvius, tikslus ir poveikį bei tikslams siekti skirtas priemones. Komisija taip pat gali laikyti grupę projektų vienu projektu;
- b) projektas turi būti bendro Europos intereso: projektas turi būti konkretus, pavyzdinis ir aiškiai nustatomas indėlis užtikrinant Bendrijos interesą aplinkos apsaugos srityje, pavyzdžiui, projektas turi būti labai svarbus Europos Sąjungos aplinkos apsaugos strategijos požiūriu. Projekto tikslų įgyvendinimo nauda negali apimti tik vienos arba kelių projektą įgyvendinančių valstybių narių, bet turi aprėpti visą Bendriją. Projektas turi tapti reikšmingu žingsniu į priekį įgyvendinant Bendrijos tikslus. Nepakanka to, kad projektą įgyvendina skirtingose valstybėse narėse veikiančios įmonės;
- c) pagalba būtina ir skatina įgyvendinti projektą, kuris turi būti susijęs su didele rizika;
- d) projektas yra labai svarbus dėl savo dydžio: tai turi būti plačios apimtį projektas, darantis didelį poveikį aplinkai.
- (148) Kad Komisija galėtų tinkamai įvertinti šiuos projektus, bendras Europos interesus turi būti įrodytas praktiškai: pavyzdžiui, turi būti įrodyta, kad šis projektas padės pasiekti žymią pažangą įgyvendinant konkrečius Bendrijos aplinkos apsaugos tikslus.
- (149) Komisija palankiau vertins tuos projektus, apie kuriuos pranešta, jeigu prie jų įgyvendinimo labai prisidės patys pagalbos gavėjai. Taip pat palankiau bus vertinami projektai, apie kuriuos pranešta ir kuriuos įgyvendinant dalyvauja įmonės iš daugelio valstybių narių.

(150) Kai pagalba laikoma suderinama su bendrąja rinka pagal EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies b punktą, Komisija gali leisti teikti didesnę nei šiose gairėse nustatytą pagalbą.

4. PAGALBA MAŽINANT APLINKOS APSAUGOS MOKESČIUS ARBA NUO JŲ ATLEIDŽIANT

(151) Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant bus laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu dėl tokios valstybės pagalbos bent netiesiogiai pagerėja aplinkos apsauga ir jeigu mažinant mokesčius arba nuo jų atleidžiant nekludoma siekti bendro tikslo.

(152) Kad suderintų mokesčių, visų pirma suderintų remiantis Direktyva 2003/96/EB, mažinimas arba atleidimas nuo jų būtų patvirtintas pagal EB sutarties 87 straipsnį, jis turi būti suderinamas su tam tikrais taikomais Bendrijos teisės aktais ir atitikti juose nustatytas ribas bei sąlygas.

(153) Pagalba mažinant suderintus aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant, 10 metų laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu pagalbos gavėjai moka bent Bendrijos mažiausią mokesčių lygį, nustatytą tam tikroje taikomoje Direktyvoje ⁽⁵¹⁾.

(154) Pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius, išskyrus minimumus 153 punkte ⁽⁵²⁾, arba nuo jų atleidžiant, 10 metų laikoma suderinama su bendrąja rinka, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 3 dalies c punkte, jeigu laikomasi 155–159 punktuose nustatytų sąlygų.

(155) Tiriant mokesčių schemas, kuriose yra valstybės pagalbos mažinant tokius aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant elementų, Komisija visų pirma tirs pagalbos būtinumą bei proporcingumą ir jos poveikį susijusiems ūkio sektoriams.

(156) Šiuo tikslu Komisija remsis valstybių narių pateikta informacija. Turėtų būti suteikta informacija apie, viena vertus, tam tikrą (-us) sektorių (-ius) arba tam tikrų rūšių pagalbos gavėjus, kuriems taikomas atleidimas ir (arba) mažinimas, ir, antra vertus, pagrindinių pagalbos gavėjų padėtį kiekviename susijusiame sektoriuje ir tai, kaip apmokestinant galima prisidėti prie aplinkos apsaugos. Nuo mokesčių atleisti sektoriai turėtų būti aiškiai apibrėžti ir turėtų būti pateiktas didžiausių kiekvieno sektoriaus pagalbos gavėjų sąrašas (atsižvelgiant visų pirma į apyvartą, rinkos dalis ir mokesčio bazės dydį). Turėtų būti pateikta informacija apie geriausias kiekvieno sektoriaus technologijas EEE, kai mokesčiu siekiama mažinti aplinkai daromą žalą.

⁽⁵¹⁾ Žr. 70 punkto 15 papunktį.

⁽⁵²⁾ Pavyzdžiui, mokesčių, kuriems netaikomi Bendrijos teisės aktai arba kurie yra mažesni nei Bendrijos mažiausias mokesčių lygis, mažinimas arba atleidimas nuo jų.

(157) Be to, pagalba mažinant aplinkos apsaugos mokesčius arba nuo jų atleidžiant turi būti būtina ir proporcinga.

(158) Komisija laikys, kad pagalba yra būtina, jeigu laikomasi visų šių sąlygų:

a) renkantis pagalbos gavėjus reikia remtis objektyviais ir skaidriais kriterijais, o pagalba turi būti teikiama iš esmės tokiu pačiu būdu visiems konkurentams, veikiantiems tame pačiame sektoriuje ir (arba) toje pačioje atitinkamoje rinkoje ⁽⁵³⁾, jeigu jų faktinė padėtis panaši;

b) dėl nesumažintų aplinkos apsaugos mokesčių turi labai padidėti kiekvieno sektoriaus arba kiekvienos rūšies pagalbos gavėjų gamybos sąnaudos ⁽⁵⁴⁾;

c) labai nemažinant pardavimo apimtys didelio gamybos sąnaudų padidėjimo negalima perduoti pirkėjams. Šiuo atžvilgiu valstybės narės gali pateikti, be kita ko, susijusio sektoriaus produkto kainos elastingumo vertinimą atitinkamoje geografinėje rinkoje ⁽⁵⁵⁾, taip pat tam tikro sektoriaus arba tam tikros rūšies bendrovių prarastos pardavimo apimtys ir (arba) sumažėjusio pelno vertinimą.

(159) Komisija laikys, kad pagalba yra proporcinga, jeigu laikomasi vienos iš šių sąlygų:

a) schemoje nustatyti kriterijai, kuriais užtikrinama, kad kiekvienas pagalbos gavėjas moka dalį nacionalinio mokesčio, kuris iš esmės atitinka kiekvieno pagalbos gavėjo aplinkos apsaugos veiksmingumą, palyginti su veiksmingumu, susijusiu su geriausia technologija EEE. Pagal pagalbos schemą visos geriausia technologiją pasiekusios įmonės daugiausiai gali pasinaudoti mokesčio sumažinimu, atitinkančiu gamybos sąnaudų padidėjimą, atsirandantį dėl mokesčio naudojant geriausia technologiją, kurio negalima perduoti pirkėjams. Visoms įmonėms, kurių aplinkos apsaugos veiksmingumas prastesnis, mokesčiai mažinami mažiau, t. y. proporcingai jų aplinkos apsaugos veiksmingumui;

b) pagalbos gavėjai moka bent 20 % nacionalinio mokesčio, nebent mažesnis lygis būtų pateisinamas atsižvelgiant į ribotą konkurencijos iškraipymą;

⁽⁵³⁾ Kaip apibrėžta Komisijos pranešime dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslams (OL C 372, 1997 12 9, p. 5).

⁽⁵⁴⁾ Kalbant apie energijos produktus ir elektros energiją, laikoma, kad daug energijos naudojanti įmonė, kaip apibrėžta Direktyvos 2003/96/EB 17 straipsnio 1 dalies a punkte, atitinka šį kriterijų, jeigu ta nuostata galioja.

⁽⁵⁵⁾ Kaip apibrėžta Komisijos pranešime dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo Bendrijos konkurencijos teisės tikslams.

- c) mokesčiai mažinami arba nuo jų atleidžiama, jeigu valstybės narės ir pagalbą gaunančios įmonės arba įmonių asociacijos sudaro susitarimus, kuriuose numatomas įmonių arba įmonių asociacijų išsipareigojimas siekti aplinkos apsaugos tikslų, kurių poveikis toks pats kaip ir tuo atveju, jeigu taikomi a ir b papunkčiai arba Bendrijos mažiausias mokesčių lygis. Tokie susitarimai arba išsipareigojimai gali būti susiję, be kita ko, su energijos naudojimo mažinimu, išmetamų teršalų kiekio mažinimu arba bet kokia kita aplinkos apsaugos priemone, ir turi atitikti šias sąlygas:
- i) dėl susitarimo turinio turi susitarti visos valstybės narės ir visų pirma jame turi būti nustatyti konkretūs tikslai ir terminai tikslams pasiekti;
 - ii) valstybės narės turi užtikrinti nepriklausomą ⁽⁵⁶⁾ laiku atliekamą stebėjimą, kaip vykdomi šiuose susitarimuose nustatyti išsipareigojimai;
 - iii) šie susitarimai turi būti nuolat peržiūrimi atsižvelgiant į technologinę bei kitokią pažangą ir juose turi būti nustatytos sankcijos už išsipareigojimų nevykdymą.
- ii) *pagalba energijos taupymo veiklai*: kai pagalbos vienai įmonei dydis per penkerius metus viršija 5 mln. EUR;
 - iii) *pagalba atsinaujinančios elektros energijos ir (arba) bendrai atsinaujinančios šilumos gamybos veiklai*: kai pagalba teikiama atsinaujinančios elektros energijos gamybos įrenginiams gamybos vietose, kuriose atsinaujinančios elektros energijos gamybos pajėgumai viršija 125 MW;
 - iv) *pagalba biokuro gamybos veiklai*: kai pagalba teikiama biokuro gamybos įrenginiams gamybos vietoje, kurių gamybos pajėgumai viršija 150 000 t per metus;
 - v) *pagalba bendros šilumos ir elektros energijos gamybos veiklai*: kai pagalba teikiama bendros šilumos ir elektros energijos gamybos įrenginiams, kurių elektros energijos gamybos pajėgumai viršija 200 MW. Pagalba šilumos gamybai, remiantis bendra šilumos ir elektros energijos gamyba, bus vertinama atsižvelgiant į pranešimą apie elektros energijos gamybos našumą.

5. IŠSAMIAI VERTINAMOS PAGALBOS SUDERINAMUMAS

5.1. Išsamiai vertinamos priemonės

(160) Kad Komisija galėtų išsamiau vertinti esminius pagal patvirtintas schemas teikiamos pagalbos dydžius ir nuspręsti, ar ši pagalba suderinama su bendrąja rinka, valstybės narės turi jai iš anksto pranešti apie kiekvieną individualios ar pagal patvirtintą schemą teikiamos investicinės pagalbos arba pagalbos veiklai atvejį, jeigu pagalba atitinka šias sąlygas ⁽⁵⁷⁾:

- a) **priemonių, kurioms taikomas BIR, atveju**: visais atvejais, apie kuriuos pranešama Komisijai pagal BIR nustatytą pareigą atskirai pranešti apie pagalbą;
- b) **atskirų šiose gairėse nagrinėjamų priemonių atveju** ⁽⁵⁸⁾: visais šiais atvejais:
 - i) *investicinė pagalba*: kai pagalbos vienai įmonei dydis viršija 7,5 mln. EUR (net jeigu tai patvirtintos schemos dalis);

(161) Valstybės narės gali teikti pagalbą veiklai naujoms gamykloms, gaminančioms atsinaujinančią energiją, remiantis nepatirtų išorinių išlaidų skaičiavimu. Kai šis metodas taikomas pagalbos dydžiui nustatyti, apie priemonę turi būti pranešama ir ji turi būti išsamiai vertinama, neatsižvelgiant į 160 punkto b papunkčio iii papunktyje nustatytas ribas. Nepatirtos išorinės išlaidos yra papildomos socialinės ir aplinkos apsaugos žalos, kurią patirtų visuomenė, jeigu toks pats energijos kiekis būtų gaminamas įgaminėje, gaminančioje energiją iš tradicinių energijos šaltinių, pinigine išraiška. Šios išlaidos bus skaičiuojamos kaip skirtumas tarp atsinaujinančios energijos gamintojų sukeltų, bet nepadengtų išorinių išlaidų ir neatsinaujinančios energijos gamintojų sukeltų, bet nepadengtų išorinių išlaidų. Šioms išlaidoms apskaičiuoti valstybė narė turės taikyti tokį skaičiavimo metodą, kuris būtų pripažįstamas tarptautiniu mastu ir patvirtintas Komisijos. Be kita ko, ji turi pateikti pagrįstą kiekybinę lyginamąją išlaidų analizę ir konkuruojančių energijos gamintojų išorinės žalos vertinimą, kad įrodytų, jog pagalba tikrai kompensuoja nepatirtas išorines išlaidas.

(162) Bet kuriuo atveju gamintojams teikiamos pagalbos dydis, viršijantis pagal pagalbos veiklai atsinaujinantiems energijos šaltiniams 1 variantą, išdėstytą 109 punkte, teikiamos pagalbos dydį, įmonių turi būti iš naujo investuojamas į atsinaujinančius energijos šaltinius, remiantis 3.1.6.1 skirsniu.

⁽⁵⁶⁾ Įgyvendinant šiuos tikslus nesvarbu, ar stebėjimą atlieka viešasis ar privatusis subjektas.

⁽⁵⁷⁾ Tai taip pat taikoma neatsižvelgiant į tai, ar pagalbos gavėjas taip pat atleidžiamas nuo mokesčių arba jie jam mažinami, kaip vertinama pagal 4 skyrių.

⁽⁵⁸⁾ Atleidimas nuo aplinkos apsaugos mokesčių arba jų mažinimas, kuriems taikomas šių gairių 4 skyrius, nėra vertinami išsamiai. Tačiau pagalba, suteikta kaip fiskalinė pagalba pagal 3 skyriaus nuostatas, bus vertinama išsamiai, jeigu viršijamos šiame punkte nustatytos ribos.

(163) Jeigu valstybės narės užtikrina visavertį bendradarbiavimą ir laiku pateikia tikslios informacijos, Komisija dės visas pastangas, kad tyrimas būtų atliktas laiku. Valstybės narės raginamos teikti visą informaciją, kuri, jų nuomone, gali būti naudinga konkrečiam atvejui tirti. Pirmiausia valstybės narės gali remtis ankstesniais valstybės pagalbos schemų arba priemonių vertinimais, pagalbą teikiančių valdžios institucijų poveikio vertinimais ir kitais su aplinkos apsauga susijusiais tyrimais.

(164) Išsamus vertinimas yra proporcingas vertinimas, atliekamas atsižvelgiant į iškraipymo galimybes konkrečiu atveju. Todėl tai, kad atliekamas išsamus vertinimas, nebūtinai reiškia, kad reikia pradėti oficialią tyrimo procedūrą, nors tam tikroms priemonėms jos gali prireikti.

5.2. Konkrečių atvejų ekonominio vertinimo kriterijai

(165) Išsamus vertinimas bus atliekamas atsižvelgiant į 5.2.1 bei 5.2.2 skirsniuose išvardytus teigiamus ir neigiamus veiksnius, kurie bus taikomi kartu su 3 skyriuje nustatytais kriterijais. Ten nustatytų pagalbos intensyvumo dydžių jokių būdu negalima viršyti. Be to, išsamus vertinimas bus atliekamas atsižvelgiant į konkrečius teigiamus ir neigiamus veiksnius, kai jie svarbūs tam tikros rūšies arba formos pagalbai.

5.2.1. Teigiamas pagalbos poveikis

(166) Tai, kad pagalba įmonės skatinamos imtis aplinkos apsaugos veiklos, kurios kitu atveju jos nebūtų vykdžiusios, yra pagrindinis teigiamas veiksnys, į kurį turi būti atsižvelgiama vertinant pagalbos suderinamumą.

5.2.1.1. Rinkos nepakankamumas

(167) Komisija dažniausiai nesvarstys, ar esama neigiamų išorinių padarinių, susijusių su tam tikros rūšies elgesiu arba tam tikrų prekių naudojimu, kurie turi neigiamo poveikio aplinkai. Tačiau Komisija tikrins, ar valstybės pagalba siekiama spręsti šią rinkos nepakankamumo problemą darant didelį poveikį aplinkos apsaugai. Todėl Komisija visų pirma dėmesį kreips į tai, kiek priemone numatoma prisidėti prie aplinkos apsaugos gerinimo (kiekybine išraiška), ir į pageidaujamą aplinkos apsaugos lygį, palyginti su galiojančiais Bendrijos standartais ir (arba) kitų valstybių narių standartais.

(168) Be to, Komisija nagrinės aspektus, kuriais gali būti grindžiama pagalba griežtesniems nei Bendrijos nacionaliniams standartams taikyti. Komisija visų pirma atsižvelgs į pagalbos gavėjų pagrindinių konkurentų pobūdį, rūšį ir vietą, nacionalinių standartų (arba prekybos leidimais schemos) įgyvendinimo išlaidas, kurias pagalbos gavėjas patirtų, jeigu pagalba nebūtų teikiama, ir šių standartų įgyvendinimo palyginamąsias išlaidas, kurias patiria pagrindiniai pagalbos gavėjo konkurentai.

5.2.1.2. Tinkama priemonė

(169) Bus atsižvelgiama į tai, ar valstybės pagalba yra tinkama priemonė siekti aplinkos apsaugos tikslo, jeigu kitomis mažiau rinką iškraipančiomis priemonėmis galima pasiekti tokių pačių rezultatų ir kadangi teikiant valstybės pagalbą gali būti pažeistas PTM.

(170) Atlikdama suderinamumo tyrimą, Komisija pirmiausia atsižvelgs į kiekvieną valstybės narės atliktą siūlomą priemonės poveikio vertinimą, įskaitant svarstymus dėl kitų strateginių galimybių (t. y. ne valstybės pagalbos), taip pat į įrodymus, kaip bus laikomasi PTM.

5.2.1.3. Skatinamasis pagalbos poveikis ir būtinumas

(171) Aplinkos apsaugos tikslams teikiama valstybės pagalba visada turi būti skatinamojo pobūdžio, t. y. dėl pagalbos pagalbos gavėjo elgesys turi pasikeisti taip, kad aplinkos apsauga būtų geresnė. Pagalbos negalima laikyti būtina tik dėl to, kad pagerės aplinkos apsauga. Naujos investicijos arba naujų gamybos metodų taikymas paprastai duoda naudos ne tik aplinkos apsaugos požiūriu.

(172) Tirdama Komisija ne tik skaičiuos papildomas 3 skyriuje nurodytas išlaidas, bet ir atsižvelgs į šiuos veiksnius:

a) **priešingąją padėtį:** turi būti pateikiami įrodymai apie konkretų (-čius) veiksmą (-us), kurio (-ių) įmonė nebūtų atlikusi, jei pagalba nebūtų teikiama, pavyzdžiui, naujos investicijos, aplinkai palankesnis gamybos procesas ir (arba) aplinkai palankesnis naujas gaminytis;

b) **numatomas poveikis aplinkos apsaugai, susijęs su elgesio pasikeitimu:** turi būti bent vienas iš tokių veiksnių:

i) **pagerinama aplinkos apsauga:** mažesnė tam tikros rūšies tarša, kurios nebūtų galima sumažinti, jei-gu pagalba nebūtų teikiama;

ii) **greičiau įgyvendinami būsimi standartai:** dėl pagalbos tarša pradeda mažėti anksčiau;

c) **gamybos pranašumai:** jeigu yra kitų su investicijomis susijusių pranašumų, pavyzdžiui, padidėja pajėgumai, našumas, sumažėja išlaidos arba pagerėja kokybė, skatinamasis poveikis paprastai yra mažesnis. Visų pirma taip yra tada, kai nauda per investicijų naudojimo laiką yra didelė – galbūt tokia, kad papildomos aplinkos apsaugos išlaidos gali būti susigrąžintos net negavus pagalbos;

- d) **rinkos sąlygos:** kai kuriose rinkose, ypač dėl gaminio įvaizdžio ir gamybos metodų žymėjimo, gali vykti konkurencingas spaudimas išlaikyti aukštą aplinkos apsaugos lygį. Jeigu yra įrodymų, kad dėl teikiamos pagalbos aplinkos apsaugos lygis viršija normalų elgesį rinkoje, labiau tikėtina, kad pagalba yra skatinamojo pobūdžio;
- e) **galimi ateityje privalomi standartai:** jeigu Bendrijos lygmeniu vyksta derybos dėl naujų arba griežtesnių privalomų standartų, kurių laikymasis yra susijusios priemonės tikslas, taikymo, skatinamasis pagalbos poveikis paprastai būna mažesnis;
- f) **rizikos lygis:** jeigu gresia tam tikra rizika, kad investicijos duos mažiau naudos nei numatoma, skatinamasis pagalbos poveikis paprastai bus didesnis;
- g) **pelningumo lygis:** jeigu su veiksmų taikymu susijęs pelningumo lygis tam tikrą laikotarpį, kuriuo visiškai nuvertėja investicijos arba kuriuo ketinama teikti pagalbą veiklai, yra neigiamas, įvertinus visą šiame punkte nurodytą naudą ir riziką, pagalba paprastai bus skatinamojo pobūdžio.

(173) Jeigu įmonė taiko nacionalinius standartus, kurie yra griežtesni nei Bendrijos standartai arba kurie priimti, jeigu Bendrijos standartų nėra, Komisija tikrins, ar pagalbos gavėjui dėl padidėjusių išlaidų būtų daromas esminis poveikis ir ar jis negalėtų padengti su nedelsiamu nacionalinių standartų įgyvendinimu susijusių išlaidų.

5.2.1.4. Pagalbos proporcingumas

(174) Valstybė narė turėtų pateikti įrodymų, kad pagalba yra būtina, dydis yra minimalus ir atrankos procedūra yra proporcinga. Tirdama Komisija nagrinės šiuos veiksnius:

- a) **tikslus reikalavimus atitinkančių sąnaudų skaičiavimas:** įrodymai, kad reikalavimus atitinkančias sąnaudas iš tikrųjų sudaro tik papildomos išlaidos, reikalingos tam tikram aplinkos apsaugos lygiui pasiekti;
- b) **atrankos procedūra:** atrankos procedūra turėtų būti nediskriminuojanti, skaidri ir vieša; įmonės, kurios gali konkuruoti, nes parengė projektus, kuriais siekiama tų pačių aplinkos apsaugos tikslų, negali būti nepagrįstai neįtrauktos į procedūrą. Baigus atrankos procedūrą, turėtų būti atrinkti pagalbos gavėjai, galintys siekti aplinkos apsaugos tikslo naudodami mažiausią pagalbos dydį arba ekonomiškiausiu būdu;
- c) **mažiausia pagalba:** įrodymai, kad pagalbos dydis neviršija numatomo pelningumo trūkumo, įskaitant normalią grąžą laikotarpiu, kuriuo investicijos visiškai nuvertėja.

5.2.2. Konkurencijos ir prekybos iškraipymo tyrimas

(175) Vertindama pagalbos priemonės neigiamą poveikį, Komisija atliks konkurencijos iškraipymo tyrimą kreipdama didžiausią dėmesį į numatomą pagalbos aplinkos apsaugai poveikį įmonių konkurencijai paveiktose prekės rinkose ⁽⁵⁹⁾.

(176) Jeigu pagalba yra proporcinga, ypač, jeigu skaičiuojant papildomas investicines išlaidas arba veiklos sąnaudas, buvo atsižvelgta į visus įmonei teikiamus pranašumus, tikėtina, kad neigiamas pagalbos poveikis bus nedidelis. Tačiau, kaip minėta 1.3.6 skirsnyje, net kai pagalba yra būtina ir proporcinga, kad konkreti įmonė gerintų aplinkos apsaugą, dėl pagalbos gali pasikeisti pagalbos gavėjo elgesys, ir todėl gali būti iškraipyta konkurencija. Paprastai pelno siekianti įmonė aplinkos apsaugą gerins labiau nei reikia pagal privalomus reikalavimus tik tada, jeigu mano, kad tai jai duos bent kokios nors nedidelės naudos.

(177) Pirmiausia Komisija vertins tikimybę, kad dėl teikiamos pagalbos pagalbos gavėjas galės padidinti arba išlaikyti pardavimo apimtį. Komisija visų pirma atsižvelgs į šiuos veiksnius:

a) **vieneto gamybos sąnaudų sumažėjimas arba kompensavimas:** jeigu dėl naujos įrangos ⁽⁶⁰⁾ sumažės vienetų gamybos sąnaudos, palyginti su padėtimi, kuri būtų, jei pagalba nebūtų teikiama, arba jeigu pagalba kompensuojama dalis veiklos sąnaudų, tikėtina, kad pagalbos gavėjas padidins savo pardavimo apimtį. Kuo gaminio kaina elastingesnė, tuo didesnis konkurencijos iškraipymas;

b) **aplinkai palankesnis gamybos procesas:** jeigu pagalbos gavėjas taiko aplinkai palankesnę gamybos procesą ir jeigu žymėjimu arba įvaizdžiu įprasta vartotojams išskirti gaminius remiantis aplinkos apsaugos lygiu, tikėtina, kad pagalbos gavėjas gali padidinti savo pardavimo apimtį. Kuo labiau vartotojai linkę pasirinkti produktą dėl aplinkos apsaugos savybių, tuo didesnis konkurencijos iškraipymas;

⁽⁵⁹⁾ Pagalba gali daryti poveikį įvairioms rinkoms, nes pagalba gali paveikti ne tik rinką, kurioje vykdoma remiama veikla, bet taip pat ir kitas rinkas, susijusias su pirmąja dėl to, kad tai yra tiekėjų, vartotojų arba papildančios rinkos, arba dėl to, kad tose rinkose jau veikia arba netrukus veiks pagalbos gavėjas.

⁽⁶⁰⁾ Papildomų išlaidų skaičiavimas gali išsamiai neapimti viso veiklos pelno, nes pelnas neatskaitomas investicijų naudojimo laikotarpiu. Be to, į tam tikros rūšies naudą, pavyzdžiui, susijusią su padidėjusiu produktyvumu ir padidėjusia gamyba pajėgumui nepakitus, atsižvelgti gali būti sunku.

- c) **naujas produktas:** jeigu pagalbos gavėjas pagamina naują arba geresnės kokybės produktą, tikėtina, kad jis padidins savo pardavimo apimtį ir galbūt įgys pradininko (angl. *first mover*) pranašumą. Kuo labiau vartotojai linkę pasirinkti produktą dėl aplinkos apsaugos savybių, tuo didesnis konkurencijos iškraipymas.

5.2.2.1. Veiklumo paskatos ir (arba) išstūmimo poveikis

- (178) Valstybės pagalba aplinkos apsaugai gali būti strategiškai naudojama naujoviškų aplinkai palankių technologijų diegimui skatinti, siekiant vietos gamintojams suteikti pradininko pranašumą. Taigi pagalba gali būti iškraipytos veiklumo paskatos ir išstumtos investicijos į specialias technologijas kitose valstybėse narėse, o dėl to vienoje valstybėje narėje gali susidaryti šios technologijos koncentracija. Šis poveikis tuo stipresnis, kuo labiau konkurentai mažina savo pastangas naujovėms diegti, palyginti su priešingą padėtimi, kai valstybės pagalba neteikiama.

- (179) Tirdama Komisija nagrinės šiuos veiksnius:

- a) **pagalbos dydis:** kuo didesnis pagalbos dydis, tuo labiau tikėtina, kad dalis pagalbos gali būti panaudota konkurencijai iškraipyti. Tai ypač aktualu, jeigu pagalbos dydis yra didelis, palyginti su įprasta pagalbos gavėjo veikla;
- b) **pagalbos dažnumas:** jeigu įmonė gauna pagalbą ne vieną kartą, labiau tikėtina, kad tai iškraipys veiklumo paskatas;
- c) **pagalbos trukmė:** jeigu pagalba veiklai teikiama ilgai, labiau tikėtina, kad tai iškraipys konkurenciją;
- d) **laipsniškas pagalbos mažinimas:** jeigu pagalba veiklai per tam tikrą laiką mažinama, įmonė bus labiau motyvuota didinti veiksmingumą; ir todėl veiklumo paskatų iškraipymas per tam tikrą laiką sumažės;
- e) **pasirengimas laikytis būsimų standartų:** jeigu pagalba atitinkamai įmonei suteikiama galimybė laikytis naujų Bendrijos standartų, kuriuos numatoma priimti artimoje ateityje, dėl remiamų investicijų sumažės investicinės išlaidos, kurias įmonė vis tiek turėtų patirti;
- f) **su aplinkos apsaugos tikslais susijusių reguliavimo standartų lygis:** kuo mažesni privalomi reikalavimai, tuo didesnė rizika, jog pagalba, kad būtų laikomasi griežtesnių reikalavimų nei privaloma, yra nebūtina ir kad tokia pagalba bus išstumtos investicijos arba ji bus naudojama taip, kad tai iškraipys veiklumo paskatas;

- g) **kryžminių subsidijų rizika:** jeigu įmonė gamina plataus asortimento gaminius arba gamina tokių patį gaminių taikydama ir tradicinius, ir aplinkai palankius gamybos būdus, kryžminių subsidijų rizika yra didesnė;

- h) **technologijų neutralumas:** jeigu priemonė skirta tik vienai technologijai, veiklumo paskatų iškraipymo rizika yra didesnė;

- i) **konkuruojančios naujovės:** jeigu užsienio konkurentai sukuria konkuruojančias technologijas (naujovių konkurencija), labiau tikėtina, kad pagalba bus iškraipytos veiklumo paskatos.

5.2.2.2. Neveiksmingai veikiančių įmonių palaikymas

- (180) Valstybės pagalba aplinkos apsaugai gali būti pateisinama kaip laikinas perėjimo prie visiškai neigiamų išorinių padarinių aplinkai paskirstymo mechanizmas. Jis neturėtų būti naudojamas teikti nebūtinai paramai įmonėms, kurios nesugeba laikytis palankesnių aplinkai standartų ir taikyti palankesnių aplinkai technologijų dėl to, kad veikia neveiksmingai. Tirdama Komisija nagrinės šiuos veiksnius:

- a) **pagalbos gavėjų rūšys:** jeigu pagalbos gavėjo veiklos našumas palyginti mažas, o finansinė padėtis prasta, labiau tikėtina, kad pagalba bus prisidėta prie dirbtinio įmonės palaikymo rinkoje;
- b) **pertekliniai remiamo sektoriaus gamybos pajėgumai:** sektoriuose, kuriuose gamybos pajėgumai yra pertekliniai, rizika, kad investicine pagalba bus palaikomos perteklinis gamybos pajėgumas ir palaikomos neveiksmingos rinkos struktūros, yra didesnė;
- c) **įprasta remiamo sektoriaus padėtis:** jeigu tam tikro sektoriaus įmonės, kurioms pagalba nebuvo teikiama, pasiekė tokių patį aplinkos apsaugos lygį, labiau tikėtina, kad pagalba bus palaikomos neveiksmingos rinkos struktūros. Taigi kuo silpnesnis įrodymas, kad pagalbos gavėjas laikosi PTM, ir kuo didesnė išorinių aplinkos apsaugos išlaidų, įtraukiamų į pagalbos gavėjo konkurentų sąnaudas, dalis, tuo labiau iškraipoma konkurencija;
- d) **santykinė pagalbos svarba:** kuo didesnis kintamų gamybos kaštų sumažinimas ir (arba) kompensavimas, tuo labiau iškraipoma konkurencija;

- e) **atrankos procedūra:** jeigu atrankos procedūra atliekama nediskriminuojant, skaidriai ir viešai, mažiau tikėtina, kad pagalba bus prisidėta prie dirbtinio įmonės palaikymo rinkoje. Kuo išsamesnis (dėl atitinkamos rinkos) ir konkurencingesnis (dėl aukciono ir (arba) pirkimo) subsidijos skirstymas, tuo konkurencija iškraipoma mažiau;
- f) **atrankumas:** jeigu priemonė, pagal kurią teikiama pagalba, apima santykinai daug galimų pagalbos gavėjų, visas atitinkamoje rinkoje veikiančias įmones ir jeigu ji netaikoma taip, kad į procedūrą neįtraukiamos įmonės, kurios gali siekti tų pačių aplinkos apsaugos tikslų, mažiau tikėtina, kad pagalba rinkoje bus palaikomos neveiksmingos įmonės.

5.2.2.3. Įtaka rinkoje ir (arba) šalinimo praktika

- (181) Pagalbos gavėjui teikiama pagalba aplinkos apsaugai gali būti naudojama jo įtakai tam tikroje prekės rinkoje padidinti arba palaikyti. Komisija vertins susijusio pagalbos gavėjo įtaką rinkoje prieš suteikiant pagalbą ir jos pokytį, kurio galima tikėtis suteikus pagalbą. Didelę įtaką rinkoje turintis pagalbos gavėjas, kuriam teikiama pagalba aplinkos apsaugai, gali panaudoti šią pagalbą savo įtakai rinkoje padidinti arba palaikyti, papildomai diferencijuodamas savo gaminius arba šalindamas konkurentus. Komisija dažniausiai nemans, kad grėsmė konkurencijai dėl įtakos rinkoje kyla tose rinkose, kuriose kiekvieno pagalbos gavėjo rinkos dalis yra mažesnė nei 25 %, ir rinkose, kurių rinkos koncentracijos Herfindahl–Hirschman indeksas yra mažesnis kaip 2 000.

- (182) Tirdama Komisija nagrinės šiuos veiksnius:

- a) **pagalbos gavėjo įtaka rinkoje ir rinkos struktūra:** jeigu pagalbos gavėjas jau yra dominuojantis susijusioje rinkoje ⁽⁶¹⁾, pagalbos priemone ši dominuojanti padėtis gali būti sustiprinta ir dar labiau mažinamas konkurencinis suvaržymas, kurį konkurentai gali daryti pagalbą gaunančiai įmonei;
- b) **nauji dalyviai:** jeigu pagalba susijusi su prekės rinkomis arba technologijomis, kurios konkuruoja su įtaką rinkoje turinčio pagalbos gavėjo gaminiais, pagalba gali būti naudojama kaip strateginė priemonė neleisti naujiems dalyviams patekti į rinką. Taigi, jeigu pagalba galimiems naujiems dalyviams neteikiama, konkurencijos iškraipymo dėl pagalbos pavojus yra didesnis;

- c) **gminių diferenciacija ir kainų diskriminacija:** pagalbos poveikis gali būti neigiamas pagalbos gavėjui palengvinant gaminių diferenciaciją ir kainų diskriminaciją, dėl kurių vartotojai patiria žalą;
- d) **pirkėjo galia:** jeigu rinkoje yra stiprių pirkėjų, mažiau tikėtina, kad įtaką rinkoje turintis pagalbos gavėjas gali jiems didinti kainas. Taigi kuo didesnė pirkėjo galia, tuo mažiau tikėtina, kad dėl pagalbos bus daroma žala vartotojams.

5.2.2.4. Poveikis prekybai ir įmonių vietai

- (183) Dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai kai kuriose teritorijose gali susidaryti palankesnės gamybos sąlygos, pirmiausia dėl to, kad dėl pagalbos patiriamos santykinai mažesnės nei kitur gamybos sąnaudos, arba dėl to, kad naudojant pagalbą taikomi griežtesni gamybos standartai. Dėl to įmonės gali persikelti į remiamas teritorijas arba nukreipti savo prekybos srautus į remiamą teritoriją.
- (184) Taigi dėl pagalbos pelnas bus perkeltas į valstybę narę, kurioje yra su pagalba susijusi prekės rinka, taip pat į išteklį rinkas.
- (185) Tirdama Komisija svarstys, ar yra įrodymų, kad pagalbos gavėjas atsižvelgė į galimybę investuoti kitur, o tokiau atveju labiau tikėtina, kad pagalba žymiai iškraipo konkurenciją.

5.2.3. Pusiausvyros nustatymas ir sprendimas

- (186) Atsižvelgdama į pirmiau minėtus teigiamus ir neigiamus veiksnius, Komisija vertins priemonės poveikį ir nuspręs, ar dėl jos atsirandantys iškraipymai neigiamai veikia prekybos sąlygas tiek, kad tai prieštarautų bendram interesui. Geriausia, jeigu teigiami ir neigiami veiksniai būtų išreikšti naudojant tokį patį kriterijų (pavyzdžiui, piniginiu vienetu išreikštas nepatirtų išorinių išlaidų palyginimas su konkurento pelno netekimu).
- (187) Iš esmės kuo daugiau naudos aplinkai ir kuo aiškiau nustatyta, kad pagalbos dydis yra tik būtinas minimumas, tuo labiau tikėtina, kad pagalba bus vertinama teigiamai. Tačiau kuo ryškesni požymiai, kad pagalba itin iškraipys konkurenciją, tuo mažiau tikėtina, kad pagalba bus vertinama teigiamai. Jeigu numatomas žymus teigiamas poveikis ir, tikėtina, iškraipymas bus labai didelis, vertinimas priklausys nuo to, kiek laikoma, kad teigiamas poveikis atsveria neigiamą.

⁽⁶¹⁾ Pagalba gali daryti poveikį įvairioms rinkoms, nes pagalba gali paveikti ne tik rinką, kurioje vykdoma remiama veikla, bet taip pat kitas rinkas, susijusias su pirmąja dėl to, kad tai yra tiekėjų, vartotojų arba papildančios rinkos, arba dėl to, kad tose rinkose jau veikia arba netrukus veiks pagalbos gavėjas.

(188) Komisija gali nepareikšti jokių prieštaravimų, susijusių su pagalbos priemone, apie kurią pranešta, nepradėdama oficialios tyrimo procedūros arba, atlikusi oficialią tyrimo procedūrą, numatytą Reglamento (EB) Nr. 659/1999 6 straipsnyje, gali nuspręsti užbaigti procedūrą, priimdama sprendimą pagal to reglamento 7 straipsnį. Jeigu pagal to reglamento 7 straipsnio 4 dalį Komisija priima sąlyginį sprendimą, ji gali, pavyzdžiui, apsvarstyti galimybę taikyti toliau išvardytas sąlygas, kuriomis turi būti sumažinti susiję iškraipymai arba poveikis prekybai ir kurios turi būti proporcingos, susijusias su:

- a) **mažesniu pagalbos intensyvumu**, nei 3 skyriuje nustatytas didžiausias intensyvumas;
- b) **sąskaitų atskyrimu**, siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo iš vienos rinkos į kitą, kai pagalbos gavėjas veikia keliuose rinkose;
- c) papildomais reikalavimais, kuriuos reikia atitikti, siekiant padidinti teigiamą priemonės poveikį aplinkai;
- d) kitų potencialių pagalbos gavėjų **nediskriminavimu** (sumažintas atrankumas).

6. KUMULIACIJA

(189) Pagal šias gaires nustatyti aukščiausi pagalbos dydžiai taikomi neatsižvelgiant į tai, ar parama remiamam projektui finansuojama tik iš valstybinių išteklių, ar ji iš dalies finansuojama Bendrijos.

(190) Pagal šias gaires teikiama pagalba negali būti teikiama kartu su kitokia valstybės pagalba, kaip apibrėžta EB sutarties 87 straipsnio 1 dalyje, arba kitokiomis Bendrijos finansavimo priemonėmis, jeigu dėl šio bendro finansavimo pagalbos intensyvumas tampa didesnis, nei nustatyta šiose gairėse. Tačiau jeigu pagalbos aplinkos apsaugai reikalavimus atitinkančios sąnaudos visiškai arba iš dalies atitinka kitokios pagalbos teikimo reikalavimus, bendrai finansuojamai pagalbos daliai pagal taikomas taisykles bus nustatytas palankiausias aukščiausias dydis.

(191) Pagalba aplinkos apsaugai neturi būti kumuliuojama su *de minimis* pagalba, teikiama dėl tų pačių reikalavimus atitinkančių sąnaudų, jeigu dėl tokios kumuliacijos pagalbos intensyvumas viršytų šiose gairėse nustatytą pagalbos intensyvumą.

7. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

7.1. Metinės ataskaitos

(192) Pagal Reglamentą (EB) Nr. 659/1999 ir 2004 m. balandžio 21 d. Komisijos reglamentą (EB) Nr. 794/2004, įgyvendinančiame Tarybos reglamentą (EB) Nr. 659/1999, nustatantį išsamias EB sutarties 93 straipsnio taikymo taisykles⁽⁶²⁾, nustatytus reikalavimus valstybės narės Komisijai turi teikti metines ataskaitas.

⁽⁶²⁾ OL L 140, 2004 4 30, p. 1. Reglamentas su paskutiniais pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 1935/2006 (OL L 407, 2006 12 30, p. 1).

(193) Be reikalavimų, numatytų tose nuostatose, metinėse ataskaitose dėl pagalbos aplinkos apsaugai apie kiekvieną patvirtintą schemą turi būti pateikta ši su didelėmis įmonėmis susijusi informacija:

- pagalbos gavėjų pavadinimai;
- kiekvienam pagalbos gavėjui teikiamos pagalbos dydis;
- pagalbos intensyvumas;
- priemonės tikslo aprašymas ir aplinkos apsaugos sritis, kurią ketinama remti;
- veiklos sektoriai, kuriuose įgyvendinami remiami projektai;
- paaiškinimas, kaip buvo atsižvelgta į skatinamąjį poveikį, visų pirma naudojant 5 skyriuje nurodytus rodiklius ir kriterijus.

(194) Jeigu atleidžiama nuo mokesčių arba jie mažinami, valstybė narė turi pateikti tik įstatymo (-ų) ir (arba) kito (-ų) teisės akto (-ų) tekstą (-us), kuriame (-uose) nustatyta pagalba ir išsamiai nurodyti įmonių, kurios naudojasi mokesčių mažinimu arba atleidimu nuo jų, rūšis ir ūkio sektorius, kuriems didžiausią įtaką padarė šie atleidimai nuo mokesčių ir (arba) jų mažinimai.

(195) Metinės ataskaitos bus skelbiamos Komisijos interneto svetainėje.

7.2. Skaidrumas

(196) Komisija mano, kad reikia papildomų priemonių valstybės pagalbos skaidrumui Bendrijoje padidinti. Pirmiausia reikia užtikrinti, kad valstybės narės, ekonominės veiklos vykdytojai, suinteresuotosios šalys ir pati Komisija galėtų lengvai gauti visą informaciją apie taikomas pagalbos aplinkos apsaugai schemas.

(197) Tai galima nesunkiai įgyvendinti sukuriant susietas interneto svetaines. Dėl šios priežasties, tikrindama pagalbos aplinkos apsaugai schemas, Komisija sistemingai reikalaus, kad susijusios valstybės narės skelbtų visą galutinių pagalbos schemų tekstą internete ir praneštų Komisijai paskelbto teksto interneto adresą. Schemos negalima taikyti tol, kol informacija nepaskelbta internete.

7.3. Stebėseną ir vertinimą

(198) Valstybės narės privalo užtikrinti, kad būtų vedama išsami visoms aplinkos apsaugos priemonėms teikiamos pagalbos apskaita. Tokie apskaitos dokumentai, kuriuose turi būti pateikta visa informacija, reikalinga nustatyti, ar buvo laikomasi reikalavimus atitinkančių sąnaudų ir didžiausio leistino pagalbos intensyvumo, turi būti saugomi 10 metų nuo pagalbos suteikimo dienos ir pateikti Komisijai, jai paprašius.

- (199) Komisija prašys valstybių narių suteikti šią informaciją, kad galėtų atlikti šių gairių poveikio vertinimą praėjus ketveriems metams nuo jų paskelbimo ⁽⁶³⁾.

7.4. Tinkamos priemonės

- (200) Pagal EB sutarties 88 straipsnio 1 dalį Komisija siūlo valstybėms narėms imtis toliau išvardytų tinkamų priemonių, susijusių su tam tikromis esamomis pagalbos aplinkos apsaugai schemomis:

Valstybės narės, jeigu reikia, turėtų pakeisti tokias schemas, kad jos atitiktų šias gaires, per aštuoniolika mėnesių nuo jų paskelbimo, išskyrus šiuos atvejus:

- i) valstybės narės iki 2012 m. gruodžio 31 d. turėtų, jeigu reikia, pakeisti su pagalba mažinant mokesčius arba nuo jų atleidžiant, kuriems taikoma Direktyva 2003/96/EB, susijusias schemas;
 - ii) individualiems projektams nauji dydžiai, numatyti 160 punkte bus taikomi kitą dieną po šių gairių paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*;
 - iii) pareiga teikti išsamesnes metines ataskaitas bus taikoma pagal esamas pagalbos schemas teikiamai pagalbai nuo 2009 m. sausio 1 d.
- (201) Valstybės narės raginamos per du mėnesius nuo šių gairių paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* pranešti apie savo aiškų besąlyginį pritarimą šioms pasiūlytomis tinkamoms priemonėms. Nesulaukusi jokio atsakymo, Komisija manys, kad atitinkama valstybė narė nesutinka su pasiūlytomis priemonėmis.

7.5. Taikymas, galiojimas ir peržiūrėjimas

- (202) Šios gairės bus taikomos kitą dieną po jų paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje* ir pakeis 2001 m. vasario 3 d. Bendrijos rekomendacijas dėl valstybės pagalbos aplinkos apsaugai ⁽⁶⁴⁾.
- (203) Šios gairės bus taikomos iki 2014 m. gruodžio 31 d. Atsižvelgdama į svarbius konkurencijos ar aplinkos apsaugos politikos aspektus arba siekdama atsižvelgti į kitas Bendrijos politikos kryptis ar tarptautinius įsipareigojimus, pasitarusi su valstybėmis narėmis, Komisija gali iš dalies pakeisti šias rekomendacijas iki minėtos datos. Visų pirma tokie pakeitimai gali būti būtini atsižvelgiant į būsimus tarptautinius susitarimus dėl klimato kaitos arba būsimus su klimato kaita susijusius EB teisės aktus. Praėjus ketveriems metams nuo jų paskelbimo, Komisija, remdamasi faktine informacija ir Komisijos išsamių konsultacijų, atliktų pirmiausia atsižvelgiant į valstybių narių pateiktus duomenis, rezultatais, atliks šių gairių vertinimą. Vertinimo rezultatai bus pateikti Europos Parlamentui, Regionų komitetui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei valstybėms narėms.
- (204) Komisija taikys šias gaires visoms pagalbos priemonėms, apie kurias pranešta, ir dėl kurių ji raginama priimti sprendimą po to, kai gairės bus paskelbtos *Oficialiajame leidinyje*, net jeigu apie projektus Komisijai buvo pranešta iki gairių paskelbimo. Ši nuostata apima individualią pagalbą, teikiamą pagal patvirtintas pagalbos schemas ir apie kurią buvo pranešta Komisijai, laikantis pareigos atskirai pranešti apie tokią pagalbą.
- (205) Laikydamosi Komisijos pranešimo dėl taisyklių, taikomų vertinant neteisėtą valstybės pagalbą, nustatymo ⁽⁶⁵⁾, Komisija pagalbai, apie kurią nepranešta, taikys:
- a) šias gaires, jeigu pagalba buvo teikiama po jų paskelbimo;
 - b) visais kitais atvejais – teikiant pagalbą taikomas gaires.

⁽⁶⁶⁾ Valstybės narės gali norėti padėti Komisijai tame procese pateikdamos savo *ex post* schemų ir individualių priemonių vertinimus.

⁽⁶⁷⁾ OL C 37, 2001 2 3, p. 3.

⁽⁶⁸⁾ OL C 119, 2002 5 22, p. 22.

PRIEDAS

INVESTICINĖS PAGALBOS INTENSIVUMO, IŠREIKŠTO REIKALAVIMUS ATITINKANČIŲ SĄNAUDŲ DALIMI, LENTELĖ

	Mažoji įmonė	Vidutinė įmonė	Didelė įmonė
Pagalba įmonėms, taikančioms griežtesnius standartus nei Bendrijos numatytieji arba gerinančioms aplinkos apsaugą, jeigu Bendrijos standartų nėra	70 % 80 %, jeigu diegiamos ekologiškos naujovės 100 %, jeigu konkurso būdu	60 % 70 %, jeigu diegiamos ekologiškos naujovės 100 %, jeigu konkurso būdu	50 % 60 %, jeigu diegiamos ekologiškos naujovės 100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba aplinkos apsaugos tyrimams atlikti	70 %	60 %	50 %
Pagalba išankstiniam būsimų Bendrijos standartų taikymui			
— likus daugiau nei 3 metams	25 %	20 %	15 %
— likus 1–3 metams	20 %	15 %	10 %
iki įsigaliojimo			
Pagalba atliekų tvarkymui	70 %	60 %	50 %
Pagalba atsinaujinančioms energijos rūšims	80 % 100 %, jeigu konkurso būdu	70 % 100 %, jeigu konkurso būdu	60 % 100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba energijos taupymui	80 %	70 %	60 %
Pagalba bendros šilumos ir elektros energijos gamybos įrenginiams	100 %, jeigu konkurso būdu	100 %, jeigu konkurso būdu	100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba centralizuotam šildymui naudojant tradicinę energiją	70 % 100 %, jeigu konkurso būdu	60 % 100 %, jeigu konkurso būdu	50 % 100 %, jeigu konkurso būdu
Pagalba užterštomis teritorijoms atkurti	100 %	100 %	100 %
Pagalba įmonių perkėlimui	70 %	60 %	50 %